

JOSEFOV

Josefov měl v době první republiky celkem 5 808 obyvatel (3 140 civilistů, 2 668 příslušníků československé armády), z toho 4 046 mužů a 7 762 žen.

V Josefově se nacházela pětiletá smíšená škola obecná, trojletá škola měšťanská, mateřská škola a pokračovací škola živnostenská.

V roce 1921 dostal Josefov nový název – Josefov nad Metují.

V roce 1920 došlo ke změně názvů ulic a veřejných míst, nově byla pojmenovaná některá místa např. Masarykovy a Wilsonovy sady, Kramářova, Klofáčova a Štefánikova proměnná stezka.

V roce 1925 byla podepsána tzv. Smlouva tržová o transakčních poplatcích mezi ministerstvem financí a městskou obcí Josefovem n. Metují. Josefov odkoupil od státu 48 ha pozemků a stavebních míst a dva bloky jednodukových kasáren. Dále město podepsalo smlouvu o veřejných břemenech, šlo o 14 ha ulic a náměstí a 10 ha veřejných sadů. Město se zavázalo, že ne starat (neplatí výjezdy na Masarykovy sady a Masarykovo náměstí a většina hradeb). V 2. polovině 20. let Josefov zůstal téměř veškerého vnějšího opování.

V roce 1923 začaly prohlídky josefovského podzemí. V partičku vedle kostela byl postaven fortifikační památník, který se skládal z kamenných částí hradeb – říms, záklenu kasematních portálů, nárožních armatur, ostění a mezníků vyznačujících obvod pevnosti, sestaven profesory a žáky Státní průmyslové školy v Jaroměři.

Každé miesto či obec razely vo své histórii rôzne tragédie, a Josefov není výjimkou. Zimou se alezploa o jeho, pretože má prírodu súvislosti s armádou. Vlníre 1922 plývali leďe zabývali pláň ľabého mostu a jejich odstraňování se stalo pro mnohé lidí zájmovou podívanou. Mezi příhlížejícími někdy náhodně mřikli, z nichž jednomu vylučili v ruce nalezenci granát. Na následky expozice zemřeli tři studenti jarméřské reálie a v nemocnici potmou krejčovský útek. Tělece posthien by ještě jeden chlapec, další leďe utrpeli ľebkové zlomeniny. Vysvětlení odháněly, že některé vojáci při cvičeních nakládali s municí nedbale, a leďce so v kni mřúte dostát. Z nešťastí se stalo politickým sloužící k vyvolávání negativního postoje vůči armádě.

V roce 1923 započala stavba obecního domu Eden. V roce 1925 došlo k přestavbě sokolovny. V roce 1931 byl přestavěn Dělnický dům, ve kterém se nacházelo kino. V roce 1933 se v Josefově nacházelo celkem 18 hostinců a 5 vináren.

- 150. výročí založení
- 27. – 28. 9. 1930
- v předvečer hlavního svátečního dne prošel městem slavnostní průvod
- další den koncerty, přehlídka celé posádky, alegorický průvod a lidová veselice na hlavním náměstí
- zhlémováno rodkem Jaroslavem Balzarem
- František Stejskal - ředitel městských úřadů, vydal Vzpomínky rodků a přátel bývalé pevnosti města Josefova

- 150. výročí založení
- 27. – 28. 9. 1930
- v předvečer hlavního svátečního dne prošel městem slavnostní průvod
- další den koncerty, přehlídka celé posádky, alegorický průvod a lidová veselice na hlavním náměstí
- zhlémováno rodkem Jaroslavem Balzarem
- František Stejskal - ředitel městských úřadů, vydal Vzpomínky rodků a přátel bývalé pevnosti města Josefova

[illegible][illegible]

Slavnosti v Josefově.

v sobotu v neděli kanaly se Josefem
 slavnosti na oslavu 150letého založení m.
 v sobotu v 5 hod. bylo vystřeleno 13 dělových
 ran, potom se kanala v slavnostně osvětlené
 městě večerka a po ní schůze rodáků. Nedě-
 le začala budíčkem, v 9 hod. bylo vystřele-
 no 13 dělových ran a pak byla v zased-
 ní zastupitelstva. Zasedání bylo slavnostně
 s křehkým zastupitelstvem a úřady zastupce sa-
 moúby a senátu. V 12 hod. byla schůze
 křehkých zastupců a j. Starost obce. Maršál pro-
 hlásil, když byl napřed vláda. Hosté se venili
 v výtroji města, načez pronesli jednotlivě
 blažopřejné proslovy. Schůze byla zakončena
 zapěním národní hymny. Po celý den na dvo-
 řáckém náměstí kanali vojiny 52. del. plukovní
 družby v historických krojích.

Fortifikační památník v Josefově

Dělnický dům s kinem

Methodol. Kult.

Methoděj Kubáň

- působil v Josefově v letech 1929-34 jako vojenský kaplan
- upravil hroby zajatců pohřbených na josefovském hřbitově
- 1935 se stal generálním vikářem československé armády
- 1938 získal hodnost generála duchovní služby
- 1942 umučen v Dachau

Návštěva T. G. Masaryka

- 11. 7. 1926 navštívil Josefov Tomáš Garrique Masaryk a ministr obrany generál Jan Syrový
- na radnici se sešli se zastupitelstvem města
- poté T. G. Masaryk odjel na koni na vojenské cvičiště poblíž letiště na přehlídku Josefovské a jaroměřské posádky

JOSEFOV n. MET. - Sokolovna

HUSOVA TŘÍDA

Po Husově třídě (dnešní hlavní trasa, která propojuje Jaroměř s Hradcem Králové a Náchodem) se ve 30. a 40. letech pohybovali především chodci. Nejčastěji se lidé po Husově třídě pohybovali s malými dřevěnými žetykolovými vozičky, ve kterých většinou vozili nákup (zelenina, jablko, dřevo nebo uhlí).

Dále se po Husově třídě procházely maminky s kočárky. Prvorepublikový kočárek byl veliký na rozdíl od dnešních kočárků. Kočárek byl tvořen tzv. košatinou se sklopenou střešinou. Košatina byla velmi prostorná, tak aby se do ní miminko pohodlně vešlo. Košatina byla nasazena vysoko na přechod nad koly.

Během 30. – 40. let bylo možné na Husově třídě spatřit značné množství koní. Ti byli využíváni zemědělci, staviteli, obchodníky. Důležitou roli měli během pohřebních průvodů, kdy táhli černý vůz s rakví na jaroměřský hřbitov. V této době bylo možné zahlédnout i krávy.

Několikrát do roka po Husově třídě procházel slavnostní nebo pohřební průvod.

V této době byla velmi populární jízda na kole. Dokladem je Spolek cyklistů, který v Jaroměři vznikl. Na Husově třídě se nacházela opravná a prodejna kol. Opravnu kol provozoval Jan Černý. Prodejnu kol vedl pan Obst.

V roce 1930 po Husově třídě projížděl vůz s ostatky českého spisovatele Aloise Jiráska.

OBCHODNÍ DŮM A. WENGE & SYN V JAROMĚŘI
Prodejní síť.

Závod zahradnický

František Černý,

Jaroměř,

Pražské předměstí.

TOVÁRNA NA KŮŽE A ŘEMENY F. POLICKÝ V JAROMĚŘI.

F. polický, továrna na kůže a řemeny, Jaroměř

- založena 1839
- filiálky v Brně, Bratislavě, Záhřebě, Berlíně, Bolzanu, Budapešti, Kodani, Krakově, Londýně, Oradea-Mare, Plovdivě, Vídni
- výroba hňacích řemenů jádrové chromové a spec. zák. chromové známky „Polifix“, řemenové skupiny a ramena, šicí a vázací řemeny masťočinné, chromové, pergamenové i značky „Politan“

F. POLICKÝ-JAROMĚŘ,
TOVÁRNA NA KŮŽE
A ŘEMENY.
ZALOŽENO
1899.

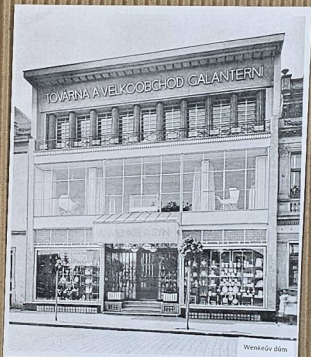

HNACÍ ŘEMENY:
Prima jádrové, chromové a ocelové „Peckla“ - šicí
a vázačí řemenné, motorové, automobilové, zemědělské

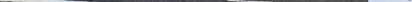
Prima jedné, chromová a značky „Pekna“ – šici
a vazací řepinky, MASTNOČINNÉ, CHROMOVÉ,
PEROCHROMOVÉ ZNAČKY „POLITAN“ – šici ŘEMENY
CHROMOVÉ I ZNAČKY „POLITAN“ BEZ I SE ŠKSTI
– VÝZBOJE PRO KALCOVSKÉ STAVY – MANŠET
DO ČERPADEL A TĚSNĚNÍ VŠEHO DRUHŮ – VE-
ŠKÉŘE TECHNICKÉ KŮŽE A VYROBY PRO VŠECHN
PRŮMYSL – kobena obdý.

FILIAKY:
PRAGA 1, Míroslava Ulice 8. Telefon 34444

FILJALKY:
PRAGA 1, Míroslava Ulice 8. Telefon 24463.
BRNO, na Hradbách 6. Telefon číslo 2882.
BRATISLAVA, Družstevná ulice 7B. Telefon 110.
ZAHREB (SHS), Jurisikova 52. Telefon 95.

Wenkeuv dām

Dům staré tradice

Sloužíme pozitivě více než 60 let
kupujícím z Jaroměře a okolí.

Jedná se o dachem moderní dům. Zau-
jmá státi nové druhy zboží. Koupce tak
Vy tam, kde nakupovali již Váši dědové.

A. WENKE & SYN.
rovnář a velkoobchod galanterií
JAROMĚŘ.

Založeno
r. 1872.

Sloužíme poctivě více než 60 let
kupujícím z Jaroměře a okolí.

Jdeme ale s duchem moderní doby. Zavádíme stále nové druhy zboží. Kupujte také Vy tam, kde nakupovali již Vaši dědové.

Zalojeno
r. 1872.

Založeno
r. 1872.

A. WENKE A SYN,
továrna a veľkoobchod galanterií
JAROMĚŘ.

Wenkeûv dûm

- otevřen v roce 1910
- architektem byl Josef Gočár
- první moderní obchodní dům v severovýchodních Čechách
- dvoupatrový dům v řadové zástavbě
- uliční průčelí je tvořeno zavěšenou ocelovou konstrukcí, která je vyplněna sklem
- vnitřní vybavení: elegantní regály a pulty v černohnědém provedení, kazetový strop, obložené sloupky, výtah
- koncem 30. let zkrachoval
- dnes Městské muzeum

- ✓ v přízemí se nachází stálá expozice, která dokumentuje příběh rodiny Wenke (jejich podnikání, výstava obchodního domu)
- ✓ v 1. patře se nachází Galerie Jaroměřských rodáků (zde se nachází dočasná výstava nebo se zde nachází další významných jaroměřských rodáků a umělců – např. Josef Šíma, Josef Wagner, Otakar Španiel)
- ✓ ve 2. patře najdeme návštěvník výstavní sál, který nese jméno po bývalém řediteli muzea Pavlu Mertlikovi (zde se nachází dočasná výstava umění nebo expozice, které jsou regionálně zaměřeny)

Interiér Wenkeova obchodního domu

„Vzpomínám si pouze, že jsem v něm byl jednou snad před Vánocemi s maminkou a viděl tu patrně v prvním patře této krásné Gočárovu architekturu velký elektronický výstel, který si to bez předstílení lupovali přes mýstky a tunely, což se mi líbilo tak, že jsem se do něho nemohl dopřít. Uživeli mi kupodivu také přikázali této firmě, protože nabízeli různé přístroje a kusy nábytku, usnadňující život podnikatelskému. Byla tam totiž vykreslena i žena, žehlička praclo na zvlášť zkonstruovaném žehlicím prkne, což bylo v tu dobu něco neobyčejného.“

Ze vzpomínek Františka Černého:

„Velká přestávka byla nejhezčí – chleba se sádlem, někdo měl i buchtu. Když bylo sněhu, koulovali jsme se, než přišel učitel.“

"O přestávce jsme vždycky běželi ven na dvůr. Hráli jsme kuličky nebo na honěnou. Kdy měl jablko, půlil se s kamarády."

Dítětem školou povinným za 1. republiky

Uznání a dík francouzské vojenské misí.

[illegible]

O reformě učiteřského zřídlení konány prodáv zasedání Dyrůvského učitelstva a univerzity, jejich výsledkem jsou tyto návrhy: Učitelství bude rozděleno na tři stupně, a to jest odborné, odborné vyšší a odborné vyšší prvního řádu. Učitelství bude rozděleno na tři stupně, a to jest odborné, odborné vyšší a odborné vyšší prvního řádu. Učitelství bude rozděleno na tři stupně, a to jest odborné, odborné vyšší a odborné vyšší prvního řádu.

Lidové noviny, v Brně 30. 4. 1922 a 1. 5. 1922

„Malý národ má svatou povinnost vychovávat si pokolení silné a mužné.“

TGM

Prezident TGM v doprovodu předsedy vlády Antonína Švehly přicházejí do budovy parlamentu (27. 5. 1927)

„Pamatuj si, že dokud budeme generálům platit víc než učitelům, nebude na světě mír.“ (TGM)

Prezident T. G. Masaryk na Vysoké škole zvěrolékařské v roce 1924. Škola vznikla jako první nová vysoká škola československého státu. Foto: Archiv VFU Brno

„Demokracie, to je záležitost výchovy.“ (TGM)

Učitelstvo obecných a měšťanských škol v Lysé nad Labem

ref Ad

v pátek 28. května 1937

v hotelu „Kráľ“

DĚTSKOU AKADEMII

POŘAD:

POŘAD:

- [illegible]

PRESTÁVKA

1. Jerni dan, Seana:	Iskynē abasēn iskaly.
2. Nānadi gind.	Zpivnē iskynē mēstamēn iskaly.
3. Pūd natin prapram.	Zai 5. vdy abasēn iskaly.
4. Tannēly.	Iskynē mēstamēn iskaly.
5. Jern dāl.	Storvā rēlānē takē mēstamēn iskaly.
6. Pē - nē.	

Změna programu vyhrazena

Zinnia mexicana Link.

Začátek přesně o 1/8. hodině večerní

Prosíme p. l. obecstvo, aby zaujalo své místo včas, vzhledem k účinkujícím malým dětem.

Vstupné Kč 4,- Kč 3,- Kč 2,- Předprodej vstupenek - - - - -

Pozvánka na dětskou akademii na oslavu narozenin E. Beneše, 28. 5. 1937.

„Otec mě dovezl k zápisu do první třídy a tady v té podomácké škole byli řídící pan Růžka, velice hezký paní a já. Ale mně se stala taková příhoda. Pan řídící se mě zeptal: „Tak umíš už trošku počítat?“ Tak já jsem takto okolo stolu spočítal ty židle. „Tak já jsem se snažil; jedna, dva, tři, čtyři, pět, šest.“ Velice spokojený, že jsem to spočítal. Pak řídící vytáhl křidlo židli zpod stolu, která neměla opěradlo, kterou jsem já neviděl, a říkal: „No, vidíš, a ono je to jedna: víc na mě to velice nepříjemně působilo.“ Tak jsem ztratil důvěru, veškerý tělesný na mě to velice nepříjemně užpoživilo. Vím, jakou strastí důvěru, veškerý tělesný ke škole mě přelož. Já jsem takovou povahu, vite.“ Nicméně do školy samozřejmě nastoupil. Po obecné pokračoval čtyři roky na měšťanské a dva roky na zemědělské škole ve Vysokém nad Jizerou.

ze vzpomínek Aloise Melicha, narozeného 18. srpna 1939 v ...

Týdeník Srdíčko, který vycházel v letech 1932 – 1942 – mimo prázdniny. Odpovědným redaktorem 1. ročníku byl Bohumil Schweigstiller a ilustrátorem akademický malíř Cyril Kotyšan.

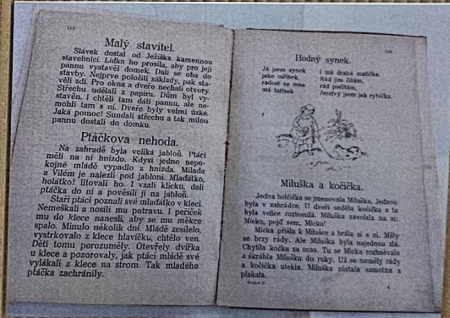

Didaktický obraz Adolf Kašpar: Žně na Hané. Tisk, 1923. Foto: archiv MKP.

„Chodili jsme do školy pěšky, ráno v létě po prašné cestě, v zimě vyslanou pěšinou ve sněhu. Boty jsme neměli vždy nové, někdy byly po starším sourozenci. Když přišlo, nosili jsme si do školy papírové sáčky, abychom si ochránili sešity.“

Slabikáře za 1. republiky

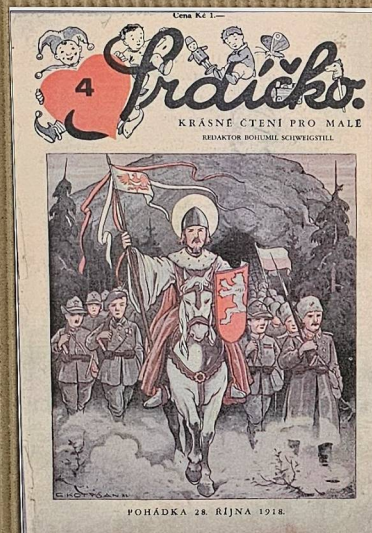

Slabikář 1922, vydání B (Adolf Frumar a Jan Jursa)

Zajímavostí je, že po roce 1918 se na českých školách vyučovalo podle 26 různých druhů slabikářů v celkem sedmi jazycích – českém, slovenském, německém, polském, maďarském, ruském a rumunském. Po roce 1948 byla vždy vydávána jen jedna centrální učebnice. U slabikářů bylo obvyklé, že měly několik vydání (i menšími obměnami) a mali šáček se z nich už po několika desetiletí.

„Psali jsme perem se špičkou do kalomáře. Někdy se inkoust rozlil a dostali jsme poznámku. V počátek jsme používali počítadlo. Děvčata cvičila šití, kluci měli zase ruční práce.“

„Nosili jsme si chlebo se sadlem, někdy i jablko. Děti z bohatších rodin měly rohlík se sadlem, to jsme jim dávali.“

Jak se učilo za Masaryka

Portrét československého prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka od Františka Ortola s prezidentovým vlastnoručním podpisem

Masarykův vliv – podporoval myšlenku vzdělání jako cesty k občanské zodpovědnosti a demokracii.

Školy byly většinou jednotřídní a venkovské – na vesnicích učil jeden učitel více ročníků najednou. Ve městech byla situace lepší.

Povinná školní docházka – pokračovala v tradici z dob Rakouska-Uherska, trvala 8 let (od 6 do 14 let).

Důraz na čtení, psaní, počty a vlastivědu – hlavní cíl byl naučit děti základní gramotnosti. Hodně se zdůrazňovala také československá historie a vlastenectví.

Nedostatek učebnic a pomůcek – po válce byl problém se školními potřebami, takže se učilo i velmi skromně.

Rozvoj středních a odborných škol – vznikalo více gymnázií, reálných škol a učňovských zařízení, aby vzdělání bylo dostupnější širším vrstvám.

Vysoké školy – univerzity (Praha, Brno, později Bratislava) se rozvíjely a byly symbolem demokratického a moderního státu.

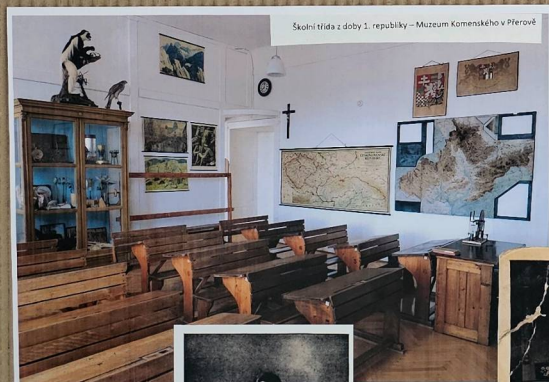

PRVNÍ CESTA DO ŠKOLY

Juníno 2.2. 1900
Rok narození 1. června 1938 šk. rok 1938-1939
Škola a třída 1. třída
Brančík
Brančík

Upomínkový list na první cestu do školy z třicátých let dvacátého století

„Demokracie potřebuje vzdělané občany.“

Školní třída z doby 1. republiky – Muzeum Komenského v Přerově

Dítě šestileté po stránce tělesné i duševní

Věk, p. a. Hmot. Králové

15.3.3.	1902	4000	120	100	1000	20	20
21.3.3.	1902	4000	120	100	1000	20	20
21.3.3.	1902	4000	120	100	1000	20	20
21.3.3.	1902	4000	120	100	1000	20	20

Prvníáci v lavicích – snímek s malými dětmi v klasické lavici, opět typické uspořádání školních tříd z období mezi světovými válkami

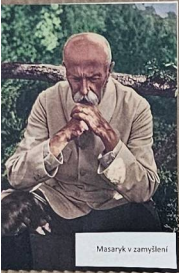
ŠKOLNÍ ZPRÁVA.

Školní zpráva z roku 1918

ŠKOLNÍ ZPRÁVA.

Školní zpráva z roku 1921

Po vzniku samostatného Československa bylo školství vnímáno jako klíčový nástroj budování demokratické a národní identity nového státu.

Masaryk v zamyšlení

Typy škol v období První republiky

Obecná škola	5 let, základ základního vzdělání
Měšťanská škola	3 roky, navazovala na obecnou školu
Reálné gymnázium	Příprava na technické a přírodovědné fakulty
Klasické gymnázium	Důraz na latinu, příprava na humanitní obory
Učňovské a odborné školy	Příprava na řemeslná a technická povolání
Učebnické ústavy	Vzdělávání budoucích učitelů

Smátovaná cedule „Národní škola“ [1918–1948]

Dřevěný penál k ukládání psacích potřeb (1. pol. 20. stol.)

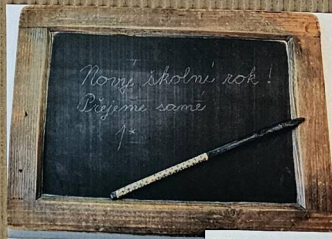

Práci souprava a pravítko (1920–1930)

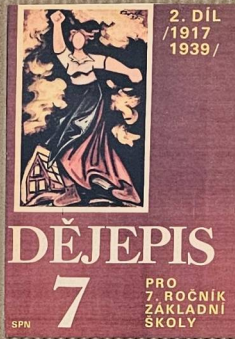

Kožená školní brašna z období 1. republiky

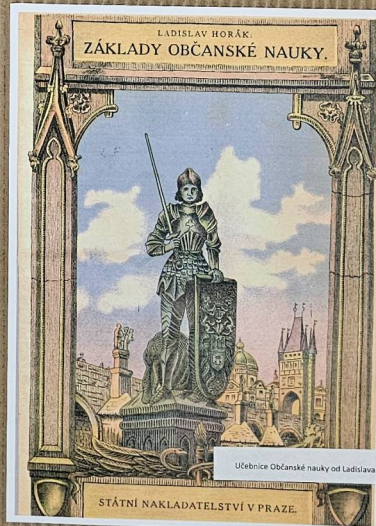
Školství za první republiky bylo moderní a reformní, národně a demokraticky orientované, kulturně rozmanité a veřejně ceněné jako základ nového státu.

Břídicová psací tabulka (1910–1920)

Školní pomůcky a učebnice

Učebnice Občanské nauky od Ladislava Horáka

V úvodu této knížky je uvedeno: *„Když se řekne, že škola je místo, kde se děti učí, že škola je místo, kde se děti učí, že škola je místo, kde se děti učí...“*

Kromě Gattová

V úvodu

V úvodu

Odkazy a úkoly

1. Jak se vyvíjela česká školství v období 1. republiky?
2. Jak se vyvíjela česká školství v období 1. republiky?
3. Co bylo příčinou vzniku školství v období 1. republiky?
4. Co bylo příčinou vzniku školství v období 1. republiky?
5. Změny v rámci školství v období 1. republiky.
6. Jak se vyvíjela česká školství v období 1. republiky?

77

Úkazy ze slabikář z období 1. republiky

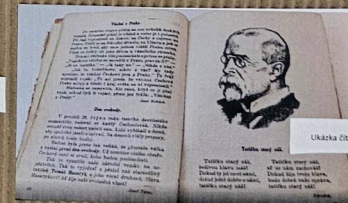
A cartoon illustration of a child washing in a tub, with a dog nearby.

EMA A JÁ.

EMA SE MYJE
I JÁ SE MYJI.
EMA MYJE MÍSU.
UMYJE ASI I MOJI.

JÁ. JÍME. UMYJE. MY.
JÁMA. MYJE. JÁMY.

13

Úkazy z učebnice z roku 1931

Janina i Kowenska w roku 1914 (archiw. Muzeum Tatarskiego)

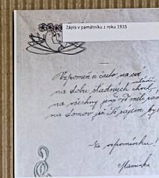

Volba na gymnázii před Benátským hradem, učitel Jakub Orkl (archiv Stanislava Janáka)

Canal video do Adirôpôtu Canibó Nany Exibem

„Pan učitel byl přísný. Kdo mluvil bez
dovolení, musel stát v koutě, někdy i s
rukama nad hlavou. Za těšší prohlešky
byla rákoska.“

„Můžeš kreslit, můžeš psát, ale listy neohat, památník to nemá rád“

Записки по геометрии и физике 181.

Results of the

Památníky kdysi byly obilné, dnes již mlaďe je nezná.

**Kantorem
za 1. republiky**

„Řekni mi, co chceš, a já ti povím, kdo jsi.“ (TGM)

„Každý vzdělaný nášinec se potřebuje naučit aspoň dvěma cizím jazykům – co to stojí času a práce, ale jaký to je také zisk nejen pro vzdělání, ale i pro praktický styk s národy.“ (TGM)

Učební: Respektování vědeckosti a občanským platům
 kinec za ministry v platovém ležebku následovat univerzitní profesori, S měsíčním platem
 kolem 5 000 Kč si mohli dopřít výše konkrétního žánru. Za první republiky byli učitelé
 výsokce respektováni díky společnosti, jejich plat odrážel výsokou reputaci vědeckých a nauč-
 ních vzájemků stáby a byl rovněž s příjmy nejvyšších státních úředníků. Odborní učitel v Praze
 si mohli vydělat až 2160 Kč měsíčně, zatímco profesor státní školy v západních Čechách na-
 mohl učitel až na 3831 Kč měsíčně.

Povinný celibát učitelů: Život bez manžela, dětí i sexu
z pohledu ženskolepoutnické studien v roce 1929

Jak výlety probíhaly?

Děti šly v řadě, zpívaly nejčastěji vlastenecké a saské písně. Učitel cestou vyprávěl o historii nebo přírodě. Svačina byla obvykle chleba s máslem nebo sádlem, někdy koláč. Zveto se dělalo i společně na fotografování.

Školy výteli

Nejčastěji dítě chodily s učitelem pěšky do lesa, na louku, k řece, na blízký hrad nebo zřezanec. Obdobně cíle byly Karlštejn, Konopšbůl, Kunkelská hora, Heřtín, Spilberk. Práské Školy chodily na Petín, do Šárky nebo na Vyšehrad. Jinde to byly loky, tisk. Navštívilo se také muzea a výtvarny, plovoděm Národní muzeum a Moravské zemské muzeum. Školy také často organizovaly výstavy společně sbloučkem a Společnými stvornostmi. Oblas se jezdllo i vlakem, většl Školy si obdovnávaly výtahů vagón a jelo se třeba na horu nebo k přelázkě.

„Lidé vědí mnoho, velmi mnoho, ale jejich vědění nemá na jejich život daleko toho vlivu, jaký by měl.“ (TGM)

„Ve třídě stály dřevěné lavice se
sklopnými sedadly. Učitel měl na stole
zvonek a dřevěné ukaravotko. Na stěně
visel portrét prezidenta Masaryka a vedle
něj mapa republiky.“

[illegible]

...and the ...

Odborní učitel v Praze si může vydělat až 2160 Kč měsíčně

Arise! Prichal jako milady učitel a roce 1932 jasně dikty, pouděna v Seimury Dm...

Casa a poubici škola a designti ni (neopisite 20. leta 20. stoletj)

*Kilgus's research was partially funded by a grant from the National Science Foundation.

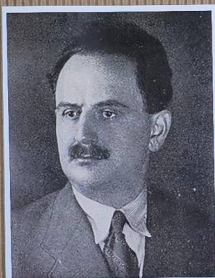
Ministři školství za 1. republiky

Antonín Švehlík, 1918-1920

Václav Šolc, 1921-1922

Jan Machulák, 1923-1925

Jan Blahos, 1926-1928

Antonín Švehlík, 1929-1931

Eduard Fiala, 1932-1934

Václav Šolc, 1935-1936

Josef Šolc, 1937-1938

Rudolf Běhoulek, 1939-1940

Dušan Šolc, 1941-1945

Milan Hladík, 1946-1948

Ministerstvo školství a národní osvěty

MŠANO

Bývalé jednotné i církevní školské úřady státní správy v období první Československé republiky. Vzniklo v roce 1918 a zastřešovalo agendy spojené se školství, vědou, kultúrou, uměním, církvemi a tiskem. Ministerstvo zaniklo po roce 1938 a za Protektorátu Čechy a Morava se zcela změnilo. Po válce bylo obnoveno a jeho název se změnil podle politických poměrů.

„Školství“ = oblast vzdělávání.

„Národní osvěta“ = kulturně – výchovná činnost ve smyslu šíření vzdělanosti, kulturní identity a občanského uvědomění – zvláště důležitou po vzniku nového státu.

Prague, a street scene with MŠANO (now Ministry of Education, Youth and Sports) building in the background.

Josef Dvořák, 1949-1950

Václav Šolc, 1951-1952

NÁMĚSTÍ

Náměstí bylo velké, prostranné. Na náměstí stálo mnoho domů, které zachovávaly starobylý ráz. Na severní straně se nacházely podlaží. Náměstí vévodil Braunův sloup Panny Marie, který se stále nachází uprostřed náměstí. Na jižní straně stojí radnice. V období 1. republiky se zde nacházely okresní soudy, městská spojitelná, budova okresní správní komise, občanská okresní hospodářská záložna a filiálka České banky. Na konci náměstí se nachází kościół sv. Mikuláša a městská brána, která je vybudovaná na vnější straně sochou sv. Václava na koni, na vnější straně se pak nachází městský znak.

- Na náměstí se nacházely tyto obchody:
 - prodejna Bafa
 - prodejna firmy Polický-Popper
 - ✓ konkurence Bati
 - obchod se vzácnými látkami pana Arnošta Větvíčky
 - galanterie pana Kočvary
 - obchod s kožšinami pana Trtlika
 - obchod s konfekcí a koberci pana Drašnar
 - knihkupectví Aloise Šmahela
 - kloboučník pan Juříš
 - papírnictví pana Rejla
 - ✓ věci z papíru, pohledy, výtřihovanky, obtisky, nálepky a kancelářské potřeby
 - papírnictví pana Burdycha
 - ✓ známky z celého světa
 - ✓ texty pro loutková divadélka
 - sklářství pana Kolety
 - ✓ skleněné figurky Železnobrodských sklářů
 - fotografar Sustil
 - fotografar Gallé
 - hodinářství pana Miška

JAROMĚŘ · NÁMĚSTÍ S BRAUNOVÝM SOUSOŠÍM

Měšťanský pivovar v Jaroměř

- nacházel se před železným mostem přes Labe po pravé straně
- do vypuknutí války (1914) vařeno ročně průměrně 12 000 – 13 000 litrů piva
- 1917 pokles výroby na 1 854 litrů (nedostatek sladu)
- 1923-24 dosaženo zpět předválečného stavu
- nabídka: 10° světlé výčepní a 12° černý ležák

**Měšťanský pivovar
v Jaroměři**

doporučuje

svá kvalitní piva.

**10° výčepní, 12° ležák světlý i černý
a 14° speciální granát.**

Návštívte Jaroměřské restaurace.

**10° výčepní, 12° ležák světlý i černý
a 14° speciální granát.**

Navštivte Jaroměřské restaurace.

Navštivte Jaroměřské restaurace.

~~~~~

~~~~~

SUKNA
Dámské látky
Prádlo
Dámská i pánská
konfekce - Kravaty

režie a scénářovála v firmě

František Drašnar,
Jaroměr, náměstí.

Posude na firmu

režije a neefektivnosti u firmi

František Drašnar,
Jaroměř, náměstí.

Dozor na firmu: _____ Pozor na firmu: _____

Při nákupu kožíšin
obratte se s důvěrou
na kožíšnický závod

●

Jan Trtílek,
Jaroměř, náměstí číslo 55.

Jan Trtílek,
Jaroměř, náměstí číslo 55.

Navštivte největší
konfekční a stříbrný závod
F. DRAŠNAR,
Jaroměř, náměstí.

Telefon 318.

Obleky - sukna - kaborec -
pudlo - dámské látky -
vlněny - kreany - hadsi-
bi - roupravy - plešed-
bi - stříbrny látky - látky - po-
kroky - naplnti vlny -
největší ceny.

F. DR.
Jaroměř, náměstí.

Odvěty - sukna - koberece
prašlá - dámské látky
záclony - křavaty - hedv.
bi - soupravy - pleten.
zboží - šaty - látky - po-
krývky - největší výběr
nejlevnější ceny

Telefon 318.

1861 75 let ráslužně a významné práce 1936

Občanské záložny v Jaroměři.

Nejstarší místní peněžní ústav.

Prilina sklady na skladi knižky a lepšej úče. —
Poskytuje paje na hypotky, smetky a lepšej úče. —
Ekonizuje obchodni a trnovanské úče a smetky. —
Pajeje vlarma domaci utradnky. — Udlili ochot
saly ve stek peněžních zaleženostech každému na požádání.

PRVOREPUBLIKOVÁ

JAROMĚŘ

V roce 1921 proběhlo sčítání lidu. Jaroměř měla celkem 7 902 obyvatelů.

Ve městě sídlila pošta, telegraf, telefon, důchodková kontrola, četnická stanice, pluk těžkého dělostřelectva č. 301, obilní skladiště, Občanská záložna, městská spojitelná, Hospodářská záložna, filiálka České banky, okresní nemocnice, měšťanský špitál, jesle, elektrárna, stanice dráhy Josefov-Jaroměř a zastávka Jaroměř.

V Jaroměři se nacházela měšťanská a obecní chlapčká i dívčí škola, státní škola průmyslová a státní reálka.

Ve škole „Na Ostrově“ a částečně i v budově bývalé staré školy z kostela sv. Mikuláše se nacházelo městské muzeum. Na náměstí v budově č. 46 se nacházela veřejná knihovna (ta obsahovala přes 21 000 inventárních čísel).

Vila Polického

Vila Polického v Jaroměři

Vila továrníka Polického byla postavena v letech 1912-13. Vilu projektoval Josef Fňouk a Oldřich Liska, poté byl přizván Vladimír Fultner. Původně vilu obývala rodina Čerychových. Po smrti Otakara Čerycha se jeho manželka provdala za továrníka Josefa Polického, proto byla vila v letech 1926-28 přestavěna. Vila reprezentuje modernu, art deco a kubismus. Od roku 1945 slouží jako mateřská škola.

Loutkové divadlo dnes

Loutkové divadlo

Vzniklo v roce 1923. zakladatelem byl pan Rudolf Bouček, po něm nese loutkové divadlo jméno. Loutkové divadlo mělo bohatý inventář loutek a dekorací.

Jaroměřský okres tvořili tři městské a čtyřicet pět venkovských obcí. Z tohoto počtu jich bylo osm německých. Celková rozloha tehdejší okresu činila 207,30 km².

Východ a jih okresu byl rovinatý. Západ a severozápad byl výšší. Ve střední, západní a severovýchodní části se pěstovali všemožné zemědělské plodiny. Za levým břehem řeky Labe v severní, severozápadní, východní a jihovýchodní části se pěstovala červená řepa, oves a jiné obilí. Podnebí zde panovalo mírné, v severní a severozápadní části bylo drsnější.

Občané Jaroměřského okresu byli zaměstnání převážně v zemědělství, dále byli občané zaměstnáni v průmyslové, živnostenské a obchodní oblasti. Celkem bylo v průmyslu zaměstnáno 3 700 dělníků a dělnic.

Jaroměřský okres dbal i na vzdělávání mládeže. Mládež se zde vzdělávala v obecných školách, měšťanských školách v Jaroměři a v Josefově, na státní reálce v Jaroměři, ve státní škole průmyslové v Jaroměři, v živnostenské škole pokračovací v Jaroměři a v Josefově, v lidové škole hospodářské v Jaroměři.

Okres žil i kulturně. V okrese se nacházely veřejné a obecní knihovny, ochotnické divadelní, zpěvecké spolky, okresní sdružení republikového dorostu, jednoty sokolské a dělnické tělocvičné jednoty. V roce 1924 byl položen základní kámen Masarykova domu sociální péče.

Důležitou událostí byla elektrifikace okresu. V Jaroměři byla vybudována městská elektrárna (založena už v roce 1908), která zásobovala proudem Jaroměř a dalších sedm obcí mimo Jaroměř.

Vila Polického dnes

Jaroměřský okres

Okres Jaroměřský rozložen jest kolem stoku tří řek jej protékajících: Labe, Úpky, Metuje. Labe vstupuje v Kuku na pádu okresu, protéká jej hlubokým údolím k obci Březdu, odtud pak úzkými údolními spáje k Heřmanicům, pak k Hučenicům a dále k Jaroměři, kde přijímá se s Úpky, přítékající od České Stalce, obrací se upravlením řekou k Josefově, protéká jeho hradbami a přijímá od svých vod vylpenitou vodu Metuje, spěchá tuřic četné serpentínami, úzkými lukami k jihu ke Smilčicím, pod nimiž opouští pádu našeho okresu a běže vlny dále k Hradci Králové.

Budova reálky

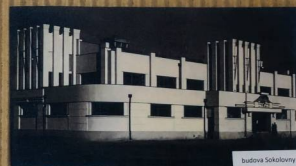

architekt Oldřich Liska

Budova reálky

Založena v roce 1919. Postavená v letech 1925-28 v duchu klasicizujícího funkcionalismu. Autorem návrhu byla architekt Oldřich Liska. V době první republiky navštěvovalo reálku celkem 313 táků (222 hochů a 91 děvčat). Na škole vyučovalo 11 profesorů.

Dnes se v této budově nachází Gymnázium Jaroslava Žáka.

Budova Sokolovny

Sokolovna dnes

Sokolovna

Budova sokolovny byla vybudovaná v roce 1926. V tomto roce sloužila i pro výstavní účely konané hospodářsko-průmyslové výstavy. Sokolovna byla postavena dle návrhu stavitelské firmy B. Kubeček. Stavbu realizoval stavitel Toušek z Jaroměře. V sokolovně se nacházelo moderní nářadí sprchy a umývárny.

1923

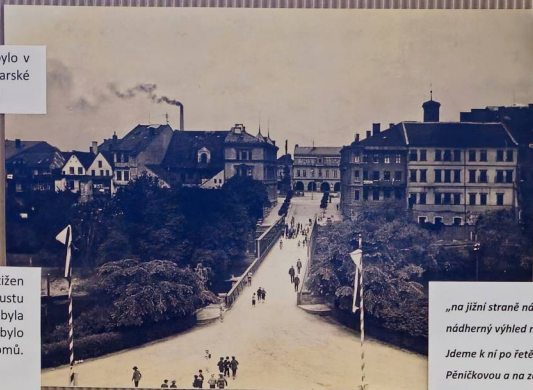
JAROMĚŘ: MĚSTSKÁ ELEKTRÁRNA A ŽIVNOSTENSKÁ ŠKOLA

Fotografie školy z roku 1925.

Za I. světové války (1914 – 1918) bylo v budově školy ubytováno vojsko maďarské národnosti.

4.7.1929 byl hradecký kraj postižen větrnou smrští, která nadělala spoustu škod. Z budovy chlapecké školy byla odnesena plechová střecha. V parku bylo polámáno mnoho krásných stromů. Pohroma trvala přes hodinu.

„na jižní straně náměstí otvírá se nám ve výši mariánského sloupu nádherný výhled na imponantní budovu chlapecké školy.

Jdeme k ní po řetězovém mostě, s něhož je pěkný pohled na jez s továrnou Pěničkovou a na zadní, romantickou část náměstí.

Ve škole je krásná zasedací síň městská, jež slouží i účelům lidovýchov. V suterainu umístěno je městské museum.

Kolem parku na ostrově, tvořeném Labem a mlýnským náhonem, parku, jenž zvláště v době rozkvětu je vábivým oku i čichu, přicházíme po novém, betonovém mostě k sokolovně.“

Z knihy Jaroměřsko, Mladá Boleslav, rok 1926

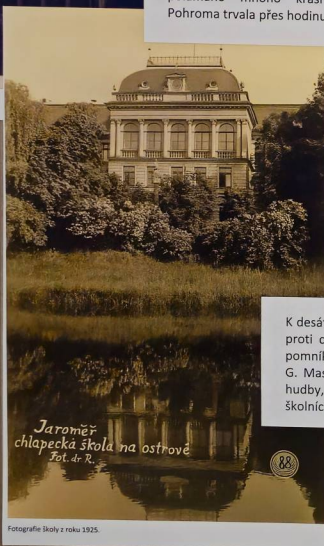
Naší škole

Ráji mých růžových mladých let,
má přítelkyně milá,
jsi dražší mi, než zlatý amulet
a krásnější než dobrodružná vila.

Bylas mým druhým domovem
s útulnou, teplou náručí,
vonělas, jako mladá zem,
když jaro krajem zazvučí.

Mám rád Tě, jako vlastní matku
a dnes, když šedesát Tl let,
uvijím vínek Tobě na památku
z prostých – však upřímných vět.

Napísal V. Š. - Přátelství Mladá Boleslav, vydání 1941, číslo 122

Fotografie školy z roku 1925.

K desátému výročí vzniku ČSR byl v parku proti chlapecké škole odhalen bronzový pomník prvního prezidenta ČSR Tomáše G. Masaryka za účasti legionářů, vojska, hudby, pěveckého spolku Jaromír, školních dětí a množství občanstva.

Fotografie budovy školy z roku 1934

Bronzová socha v nadživotní velikosti byla dílem sochaře Otakara Španiela. Na škole byly pořádány oslavy při příležitosti různých významných výročí (narození pana prezidenta Masaryka, vznik ČSR, vznik Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, rumunský národní svátek), z domácích dějin bylo vzpomenu např. Jana Žižky z Trocnova, J. A. Komenského, Mistra Jana Husa.

Fotografie budovy školy z roku 1934.

1. třída roku 1924

2. třída 2. A. roku 1924

3. třída 3. B. roku 1924

4. třída 2. B. roku 1924

Školu navštěvovali většinou žáci nemajetných rodičů. V kronice bylo zaznamenáno: „Zdravotní asociální poměry žactva nejsou skvělé. Většina rodičů patří k nemajetným třídám dělnickým, proto často i při dobré vůli není možno, aby žáci měli doma potřebné pohodlí.“

Byli zjištěni žáci, kteří ráno přišli neumytí do školy, protože měli vodu zamrzlou a rodiče ráno netopili, odcházejíce do továrny. Těm byla poskytnuta možnost umýt se v teplé vodě mýdlem a kartáčkem ve škole. Také domácí úkoly píší si někteří žáci ve škole.

Fotografie školy z roku 1936 a plakátu k oslavám 60ti let vzniku školy.

Doma buď není nikdo doma, až pozdě večer, nebo šetří se světlem, jinde schází inkoust. Chudoba zřejmě jest na nedostatečném oděvu, obuvi, ba i na podvýživě. Každý rok nejméně jeden žák je péčí Čs. Červeného kříže poslán na rok do sanatoria pro tuberkulosní na Pleši a několik jich dochází dvakrát týdně do Masarykovy protituberkulosní ligy k léčení. Městská rada, řada korporací s Čs. Červeným křížem v čele snaží se pomoci těm nejpotřebnějším podílením obuvi, prádlem i šatstvem a ve škole ve sklepních místnostech zřízena je stravovna, kde se v době od října do jara vaří pro žactvo a nezaměstnané polévka.

Od 1.9.1930 byla zřízena při chlapecké škole pomocná třída. V roce 1933 bylo povoleno otevření druhé třídy a v roce 1940 se pomocná škola osamostatnila.

V říjnu 1937 byl do několika tříd zaveden školní rozhlas, dar města Jaroměře.

Střípky ze školních kronik

V roce 1930 dostal učitelský sbor darem od pana J. Veverky, zdejšího pekaře, starší loutkové jeviště. Učitelé jej společným úsilím opravili. Žáci pátých tříd při ručních pracích vyřezali některé scházející dekorace. Zakoupily se loutky. Vzniklo tak školní loutkové divadlo, které účinkovalo při různých oslavách. K povinným předmětům na škole patřilo náboženství.

Úmrtí Aloise Jiráského

Spisovatel Alois Jirásek zemřel 12. března 1930. Škola Na Ostrově k počtu Aloise Jiráského připravila proslovy pro své žáky. Ve škole připravili „koutek Jiráskův“, kde se nacházely spisovatelovy podobizny zahalené do černé bravy a výpis jeho nejvýznamnějších děl.

Pěvecký sbor Jaromír a představitelé města

Poslední poctu, která náročně svědčila v hluboké úctě, které se zveřejněly vládě těšili, vydala žactvo naší školy popelí jeho, když 18. března t. r. převážen byl z Prahy do rodného jeho města Hronova naší obcí. Pohřbu jako takového ještě nikdy nepamatuje o sotva, kdy u nás videli. Za širokého okolí setli a speli se lidé ve velkých zástupcích, všechny okolní školy vyslaly mládež, Sokolové, spolky, vojsko v polní zbroji mnoho důstojníků a skauti. Také sousední města Josefov nad Metují vyslala své zástupce a Sokoly.

Vojsko v ocelových přilbách s nasazenými bodáky tvořilo Spalí, aby udrželo volnou jízdu dráhu. Vozů deště a brzkému soumraku setrávaly davy lidí trpělivě ve smutném očekávání po dlouhou dobu na náměstí. Přijetí smutečního auta s urnou, ve které uložen byl popel zveřejněného velikána, opozdil se skoro o tři hodiny. Urnu doprovázelo několik automobilů s nejbližšími příbuznými a smutečními hosty. Na této poslední cestě velkého spisovatele po České zemi, z Prahy najížděnou přes Vysoké Mýto, každé místo na cestě ležící s velikými zástupy lidí přálo si vzájemně poslední poctu velkého synu našeho národa.

Po příjezdu do Jaroměře zastavila auto s urnou před radnicí, zpěvácký spolek „Jaromír“ zapěl smuteční sbory a zástupci města Jaroměře a žactvo měji praroditě proslovy. Po dvacetiminutové zastávce (za úplné tmy) pokračoval pak smuteční průvod dále cestou k Hronovu.

Náměstí před radnicí, která přiléhá k domu Aloise Jiráského

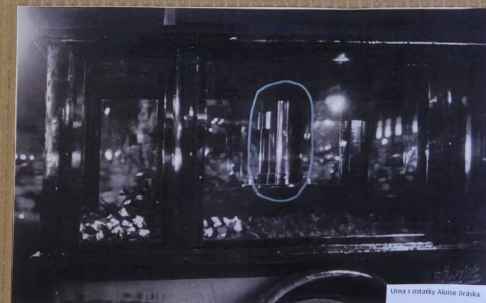
Úmrtí Aloise Jiráského

Úmrtí slavného spisovatele křesťana Aloise Jiráského 12. března 1930. Pohřbu se zúčastnilo celého národa. Čestné slavnosti národa, husitské pohyby, letový vojny, mistrujny poháněny burcoval české svědomí před válkou i za světové vojny, neobhojený bojovník za jeho svobodu, imitátor a nakroutil „národní přisady“ v Polách nejvyššího porodu a persekuce českého lidu, spisovatel, k nimuž výbor jeho vyvolanému státi, upravný se zraků svého národa v ochrnutí, že i nejprospěšnější jeho osudy, krahynské pohyby, samo- statnosti, jistě grócní vojny, nesmrtelný posun, pohřeb a celonárodní smutek šel do upřimné i naše srdce. Velké škola naše vyžala písků vy- pomínka muži domu vymluvajícím zlatě přis- venými proslovy k zachru, že slavnost jeho chapa- vání, na sokolovské upravní, koutek Jiráskův, ho velké pohyby jeho, smutečním gávojem za- halení, vyprávěna byla i jeho díla.

Zachránění úmrtí a pohřbu ze školní kroniky

Spalí vojsko na náměstí

Urna s ostatky Aloise Jiráského

UDÁLOSTI

[illegible]

HOSPODÁŘSKO - PRŮMYSLOVÁ VÝSTAVA

SEVEROVÝCHODNÍCH ČECH V JAROMĚŘI

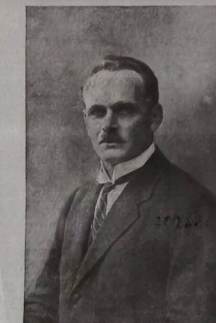
3. 7. – 2. 8. 1926

- propagace hospodářství a průmyslu regionu
- obory: zemědělství, průmysl, živnosti, obchod, školství, osvěta a další
- součástí areálu občerstvení, restaurace a pouťové atrakce
- vstupenky:
 - ✓ denní vstupenka 6,- Kč
 - ✓ večerní vstupenka 2,- Kč
 - ✓ dětský, studentský a vojenský lístek denní 2,- Kč
 - ✓ dětský, studentský a vojenský lístek večerní 1,- Kč
 - ✓ permanentní vstupenka 50,- Kč
 - ✓ studentská a vojenská 20,- Kč

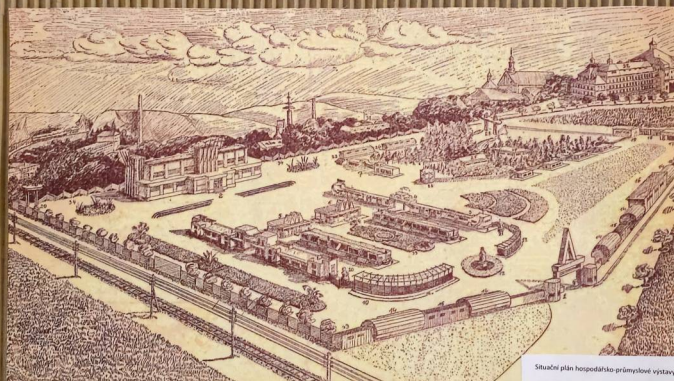
Výkonný výbor

Předseda: Vojtěch Prokop

Mistopředsedové výkonného výboru: Josef Fejtek, Vilém Dlabola, Josef Hynek, Václav Ezz, Ld. Piazza, Hugo Frankenstein, Ing. Ot. Procházka, Ant. Kadaník, Ing. Rud. Stárek, Václ. Karel, Jindř. Traxler, Max Lederer, Ant. Vaněk, Frant. Libický, Karel Wenke, Jos. Pavel, Frant. Wolf

PŘEDSEDA HOSPODÁŘSKO-PRŮMYSLOVÉ VÝSTAVY V JAROMĚŘI
VOJTĚCH PROKOP, KONGIE V HODKOVANECH

Situční plán hospodářsko-průmyslové výstavy

Přehled pavilonů a expozic:

- Pavilon A. Chlapecká škola (školství, osvěta, umění)
- Pavilon B. Nemocenská pokladna (dopravnictví a živnosti)
- Pavilon C. průmyslová škola (vnitřní architektura, nábytek, plána)
- Pavilon D. Hodkova vila (výstava legionářská)
- Pavilon E. Divčí škola (živnosti, průmysl, zemědělství a tabáková režie, obrazárny)
- Pavilon F. Hlavní pavilon (živnosti, průmysl a zemědělství)
- Pavilon G. Oboustranné stánky (obchod, živnosti a detailní prodej)
- Pavilon H. Průmyslový pavilon (průmysl textilní, kožařský, báňský atd.)
- Pavilon CH. Pavilon samosprávy (města, okresy, jejich podniky a ústavy)
- Pavilon K. Polokrytá plocha (stroje, povozy, různé strojové pomůcky)
- Pavilon L. Nekrytá plocha (stroje, stavební hmoty, pomníky)
- Pavilon M. Samostatné pavilony
- Pavilon N. Novostavby reálky (různé, výstavní kancelář a sjezdový sál s restaurací)

Projektantem výstavy byl Ing. arch. Hynek Schneider, který působil jako profesor státní průmyslové školy v Jaroměři.

Plánek hospodářsko-průmyslové výstavy severovýchodních Čech v Jaroměř 1926

Tajemníkem výstavy byl JUC. Vladimír Nádvořník.

Členové výkonného výboru: Jan Bednář (kom. rada v Náchodě), JUDr. Oldřich Císař (taj. Obch. živnost. a prům. ústředny v Hradci Králové), Evžen Cizl (redaktor, Jaroměř), Josef Fikar (insp. lid. škol hosp., Hořice), Rudolf Hartman (kolář, Jaroměř), František Jaroš (továrník, Smiřice), Jan Jelinek (statkář, Semonice), Frant. Kostřánek (fed. hosp. družstva v Č. Skalic), Jaroslav Kučera (statkář, Lupenice), Marie Ludvíková (choť statkáře, Dolany), Štěpán Müller (starosta města Josefova), Václav Novák (profesor, Jaroměř), JUDr. Frant. Pácalt (rada okr. spr. kom. v Hořicích), Jan Petrof (továrník v Hradci Králové), Václav Pozdilek (statkář, Nahořany), Jindřich Šimek (předseda okr. spr. komise ve Dvoře Králové), Václav Urbánek (ředitel st. rol. školy ve Smiřicích), Jan Vašíčko (statkář, Litohrad), Ing. Lad. Velinský (ředitel cukr. v Černožicích), Karel Všíňák (starosta města Jaroměř), Jaroslav Vit (učitel, Rytyně v Podkrkonoší), J. M. Viček (fed. báňské společ. Malé Svatoňovice), Arch. Václav Weinzzettel (fed. sochařské školy, Hořice), Jan Žaňka (statkář, Doubravice)

Výstavní odbory

- zemědělský odbor,
- průmyslový odbor
- živnostenský a obchodnický odbor
- odbor o školství, osvětě a umění
- muzejní podobor, školský podobor
- lidovýchovný podobor
- podobor sociální péče
- menšinový podobor
- finanční odbor
- slavnostní odbor
- sjezdový odbor
- propagační odbor
- tiskový odbor
- instalační odbor
- stavební odbor
- ubytovací odbor
- dopravní odbor
- sportovní odbor

Program slavnosti a sjezdů

Program slavnosti a sjezdů, pořádaných v rámci hospodářsko-průmyslové výstavy severovýchodní Čech v Jaroměři ve dnech 3. července až 2. srpna 1926.

Pátek 2. července: 21 hodin sjezda z hmoždíků.

Sobota 3. července:

11:30 hod. oficiální zahájení na výstavišti. 15 hod. průvod všech spolků celým městem na výstaviště. 16:00 hod. večerka ve sjezdovém sále. 21. hod. slavnosti osvětlení celé výstavy. 21:20 hod. ohňostroj.

Neděle 4. července:

6 hod. budíček. 8 hod. škoušky na cvičení D. T. J. 10 hod. koncert na náměstí. 14 hod. průvod městem D. T. J. 15 hod. župní cvičení D. T. J. na výstavišti. Sjezdy: župní sjezd čs. strany soc. dem. Sjezd hromady obchodního pomoccva.

Pondělí 5. července (svátek):

15 hod. koncert na výstavišti. 19 hod. večer koncert. 21. hod. zaplacení hranice na oslavu Mistra Jana Husa ve všech obcích českého severovýchodu. Sjezdy: župní sjezd strany lidové.

Úterý 6. července (svátek):

Husovy oslavy. Osvětlové a dramatické odboje v Josefově uspořádají v rámci společných oslav Mistra Jana Husa, dne 6. července ve 14 hodin Pochod husitských vojáků z Josefova na výstavu v Jaroměři a sčtu z historické hry Al. Jirského „Jan Žižka“ – Program dne 6. července ve 14 hod.: 1. Táboreň vojska Žižkova po bitvě na Vítkově hoře. (Náměstí Boženy Němcové v Josefově). 2. Přijetí pražských hostů. (Od Jaroměře). Přívod vojska ku Praze. (K výstavě v Jaroměři). 4. Pražané vítají Žižku a vojsko. (U brány výstavy) 5. Sjezd se Žižky s tetou Annou v Staroměstské radnici. (U hlavního pavilonu výstavy) 6. Přijetí Víclava Stránského z Krasné a poslu od Poličky. 7. Odchod Žižkova vojska a Pražanů – účinkují: Posádčové cvičebné odboje „Sčeta“ Odborový svazu čsl. Dětst. A. Dram. Odbor svazu čs. Romistů. „Jirské“ dramatické odboje „Sokole“ „J. K. Ty“ dramatické odboje „Sřelce“ „Beseda“ dramatické odboje „Dělnické Besedy“ Župní spolek „Plzeň“. Vojsko pěší, jízda a voz. - Sjezdy: Sjezd církve československé – večer slavnosti osvětlení.

Odborné výstavy pouze ve dnech 3., 4. a 4. července. Umístění před divč školou. Dobré zvláště: drážek, králci atd.

Středa 7. července: Odpolední a večerní koncert na výstavišti.

Čtvrtek 8. července: Odpolední koncert. 20 hod. moderní tance ve sjezdovém sále.

Pátek 9. července: Zájezd Ředitelství československých stát. drah z Hradce Králové. 20 hod. přehlídky večerka ve sjezdovém sále.

Sobota 10. července:

Sjezd Osvětlových sborů žup královéhradecké. Sjezd kulturních pracovníků venkova a Svobodného Účastí Selského. Sjezd učitelů národních hospodářských škol. Sjezd republ. Dorostu ze žup: Hradec Králové, Mladá Boleslav a Pardubice. Večer: v Sokolovně divadlo „Pán“, na výstavišti koncert, na Labi benediktů noc.

Neděle 11. července:

Župní sjezd republ. strany zeměd. a malorol. lidu, spojený s táborem lidu na výstavišti, na kterém promluví býv. minist. předseda A. Švehla. – Krajinský husitský sjezd spojený se slavností odevzdání nové automobilové střílačky hasič. sboru v Jaroměři a s hasič. cvičením. Sjezd pracovníků sociální práce. Sjezd Červeného kříže a samaritánských sborů. Župní sjezd Zemědělské jednoty. Sjezd odborových organizací zemědělských. Sjezd Selských jízdy a distanční závody Selské jízdy. Sjezd dorostu republ. strany čsl. venkova ze žup: Hradec Králové, Pardubice, Ml. Boleslav. Koncertování vojenské hudby č. 44 z Liberce.

Pondělí 12. července:

Od tohoto dne koncertuje denně až do konce výstavy na výstavišti odpoledne i večer nejlepší voj. hudba pěš. pl. č. 31 z Jihlavy. Mimo to koncertování chvalkovičského salonního orchestru.

Úterý 13. července: Kabaret. Mimo koncert. župní sjezd společenstev cukrářů.

Středa 14. července: Koncert v přírodě. Maškarní rej na výstavišti. Průvod mask. atd. Sjezd Klubu čsl. turistů.

Čtvrtek 15. července: Moderní tance.

Pátek 16. července: Koncert.

Sobota 17. července:

Mezinárodní střelecké závody do odstř. holubů a běžecká zájez. V rámci župního sjezdu Č. Obez legionářské a jirského okresu U. M. Div. Ochranných v Sokolovně div. představení okresek „Revoluce“ za přítomnosti autora Kapty – V Národním domě čsl. strany soc. na oslavu otevření domu akademie. Tábory ohně skautů.

Odpolední slavnost Obce Barančnické spojená se staročeskou volbou starosty. Večer koncert spojený s veselím. Propagační jízda motocyklů všech kategorií.

Pondělí 26. července:

Sjezd stráž. bezpečnosti, četnictva, výstava posu a předvádění výcviku policejních psů. Plenární schůze Obchodní, živnostenské a průmyslové ústředí z Hradce Králové. Vystoupení husitské hudby.

Úterý 27. července:

Sjezd společenstev hostinských a vývěpníků spojený s koncertem kalinské Knochovy hudby.

Středa 28. července: Kabaret. Koncert.

Čtvrtek 29. července: Moderní tance.

Pátek 30. července: Koncert.

Sobota 31. července:

Volný sjezd N. J. Severočeské (zasedání komisi). Večer v Sokolovně mezinárodní slavnosti akademie. Na výstavišti exhibiční zájezd Českého termifického spolku z Prahy v dámském a pánském termu a bou. Sjezd vojáci české národnosti sloužících v Josefově a v Jaroměři.

Neděle 1. srpna:

Župní sjezd živnost. strany středostavovské. Druhý den volného sjezdu Ml. Jed. Sev. – Plenární schůze na již promluví předseda N. J. S. sendaer E. Hrubý. Sjezd soukromých úředníků. Župní sjezd společenstev křiží. Župní sjezd společenstev pekářů. Župní sjezd společenstev řezníků. Župní sjezd společenstev staveb. živnosti. Květnový a dělný den U. M. Školák. Večer koncert. V Sokolovně divadlo NUS. Sjezd zúčastněných a záložnických úředníků.

Pondělí 2. srpna:

Slavnostní zakončení výstavy. Večerk na rozloučenou a vystavovateli.

Návštěva prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka v Jaroměři v roce 1926

- neděle 11. července 1926
- v rámci hospodářsko-průmyslové výstavy ve dne 3. 7. – 2. 8. 1926 v Jaroměři
- uvítal ho starosta města Karel Višňák
- host tvůrčíka Františka Polického

Návštěva prezidenta Masaryka v Jaroměři na hospodářsko-průmyslové výstavě v roce 1926

Město naše má ještě jednu nezapomenutelnou vzpomínku na našeho prezidenta. Při kráse našl krajinské živnostensko-průmyslové výstavě navštívil prezident Masaryk Jaroměř, aby shlédl pokrok ve výrobě vystavených předmětů z průmyslu, živnosti, řemesel a kulturní pokrok města, okresu i měst v okolních na výstavě účastnících. Město naše, odpo v slavnosti býv na náměstí před radnicí, u přítomnosti celého městského zastupitelstva.

„Město naše má ještě jednu nezapomenutelnou vzpomínku na našeho prezidenta. Při kráse našl krajinské živnostensko-průmyslové výstavě navštívil prezident Masaryk Jaroměř, aby shlédl pokrok ve výrobě vystavených předmětů z průmyslu, živnosti, řemesel a kulturní pokrok města, okresu i měst v okolních na výstavě účastnících. Město naše, odpo v slavnosti býv na náměstí před radnicí, u přítomnosti celého městského zastupitelstva.“

Všechny lid hrdě jít od převratu různým způsobem zveřejní památku svého Osvoboditele. Jako jiní všichni města postavila též Jaroměř v trvalou upomínku na svého prvního prezidenta roku 1926 Masarykova pomník v městských sadech „Na ostrově“, zdělané to dle jaroměřského rodáka Otakara Španíla, profesora umělecko-průmyslové školy v Praze.

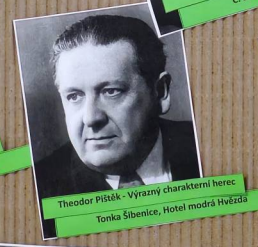
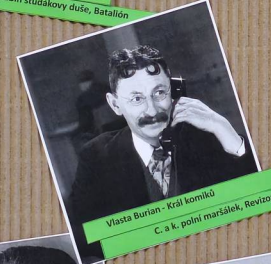
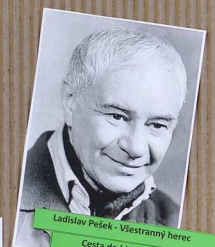
Všechny lid hrdě jít od převratu různým způsobem zveřejní památku svého Osvoboditele. Jako jiní všichni města postavila též Jaroměř v trvalou upomínku na svého prvního prezidenta roku 1926 Masarykova pomník v městských sadech „Na ostrově“, zdělané to dle jaroměřského rodáka Otakara Španíla, profesora umělecko-průmyslové školy v Praze.

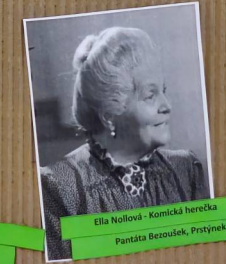
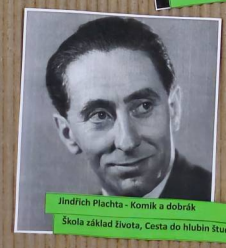
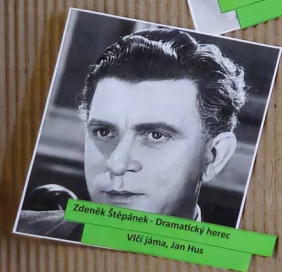
Prvorepublikový film: Hvězdy, které nehasnou

Filmy První republiky?
To byla zlatá éra českého filmu.
Vlasta Burian bavil národ a hvězdy
zářily na černobílém plátně.

Zvuk teprve přicházel, ale kina
praskala ve švech.
Film se stal symbolem nové,
moderní republiky.

Hudba, literatura a výtvarné umění první republiky

Literatura se vyznačovala rozmanitostí stylů – od demokratického humanismu po avantgardu. Mezi nejvýznamnější autory patřili Karel Čapek, Vladislav Vančura, Jaroslav Hašek a František Langer.

Český prozaik, dramatik, středoškolský učitel, a politik. Autor řady historických románů a představitel realismu. *Staré pověsti české, Proti všem, Lucerna, F. L. Věk, Temno*

Alois Jirásek
(1851–1930)

LEOŠ JANÁČEK
1854–1928

Český skladatel klasické hudby. Vyznačoval se nezvyklou melodikou, která vycházela z lidové hudby moravských regionů, zejména Slovácka a Lašska. *Její pastorkyňa, Příhody lísky Bystroušky, Káťa Kabanová, Glagolská mše, Sinfonietta*

Český hudební skladatel klasické hudby. Vedle B. Smetany, A. Dvořáka a L. Janáčka patří mezi nejhranější české autory. *Dvojkonzert pro dva smyčcové orchestry, klavír a tympány, Sinfonietta giocoso, Concerto grosso, Spalíček, Valencellový koncert*

BOHUSLAV MARTINŮ
1880–1956

Hudba první republiky spojovala národní tradice s moderními evropskými směry. Nejvýznamnější skladatelé té doby byli Leoš Janáček, Bohuslav Martinů, Josef Suk a Vítězslav Novák.

V období první republiky (1918–1938) se české výtvarné umění rozvíjelo pod vlivem moderních směrů, jako byl kubismus, funkcionalismus a surrealismus. Významnými umělci byli např. Toyen, Jindřich Štyrský, Emil Filla nebo Josef Čapek.

Josef Pekař
(1870–1937)

Přední český historik přelomu 19. a 20. století, profesor a rektor Univerzity Karlovy. Stál u české představitel historické vědy první poloviny 20. století. *Dějiny Československa, Bílá Hora, Smysl českých dějin, Světová válka*

František Xaver Šalda
(1867–1937)

Český literární kritik, novinář a spisovatel. Spoluautor Manifestu České moderny. Od roku 1925 vydavatel časopisu Tvorba. V letech 1928–1937 vydával Šaldův zpravodaj (tumbelce kritiky a eseje). *Stran bolesti, Dítě, Tažení proti smrti*

TOYEN
1902–1980

Ferdinand Peroutka
(1889–1978)

Český spisovatel, dramatik a publicista. Jeden z nejvýznamnějších představitelů české předválečné demokratické žurnalistiky. Po převratu v únoru 1948 odešel do exilu. *Budování státu (historie Československa v letech 1918 až 1922)*

Vladislav Vančura
(1881–1942)

Český spisovatel, dramatik a filmový režisér, původním povoláním lékař. V době 2. světové války se zapojil do protinacistického odboje a roku 1942 byl popraven. *Rozmarné léto, Poslední soud, Hrdelín pře anebo přísloví, Markéta Lazarová*

JOSEF ČAPEK
1887–1945

FRANTIŠEK KUPKA
1871–1907

Karel Čapek
(1890–1938)

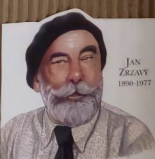
Český spisovatel, intelektuál, novinář, dramatik, překladatel a amatérský fotograf. Působil především v Lidových novinách. *R.U.R., Krakatit, Továrna na absolutno, Válka s mládeží, Marka, Bílá nemoc*

EMIL FILLA
1882–1953

JOSEF ŠÍMA
1891–1971

JAN ZRZAVÝ
1890–1977

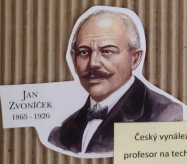
Rozvoj vědy, techniky a průmyslu

Jeden z nejvýznamnějších českých elektrotechniků a podnikatelů. Zakladatel továrny Kolben a spol. (později ČKD). Zkušenost získával v USA. Thomas Alva Edison i Nikola Tesla byli jeho přímými spolupracovníky. Testoval vícefázové elektromotory. Zemřel v koncentračním táboře Terezín.

Český průkopník kinematografie a amatérský fotograf, povoláním stavební technik. V roce 1898 získal z Francie od bratří Lumièreů kinematograf. Spolu s J. F. Pokorným natočili ve stejném roce první český hraný film.

Český vynálezce a vysokoškolský profesor na technice v Praze a v Brně. V roce 1896 sestavil ventilový rozvod na přehliadku páru. Parní stroje s tímto rozvodem, stejně jako později Zvoníčkovy turbíny vyráběla firma Československý strojírenská. V roce 1908 získal patent na rekonstrukci radiální parní turbíny. Konstruoval i jeřáby a čerpadla.

Český knihtiskár a pozdější podnikatel, zakladatel automobilky v Mladé Boleslavi. S Václavem Laurinem nejprve vyráběli jízdní kola Slavia, poté motocykly a od roku 1905 automobily.

Český fyzikální chemik, objevitel a zakladatel polarografie a nositel Nobelovy ceny za chemii v roce 1959. Roku 1922 objevil polarografii, což je metoda používající měření elektrického proudu, který prochází rtuťovou kapkou a roztokem, do něhož rtuť odkapává. Tímto způsobem se dají získat informace o druhu a množství látek, které roztok obsahuje.

Československo vzniklo roku 1918 z průmyslově nejrozvinutější části bývalého Rakouska-Uherska. V meziválečném období patřilo mezi deset nejprůmyslovějších zemí světa. Nejvíce se rozvíjel strojírenský, automobilový, textilní a sklářský průmysl. Hlavními průmyslovými centry byly Praha, Brno, Plzeň, Ostrava a Zlín.

Československo kladlo důraz na modernizaci a vzdělání. Stát podporoval vědu a průmysl, vznikaly technické vysoké školy, výzkumné ústavy a patentové úřady. Rozvoj techniky přispěl k růstu životní úrovně, zlepšení dopravy, osvětlení a hygieny.

Český technik, konstruktér, podnikatel a průmyslník. V roce 1895 společně s Václavem Klementem založili firmu Laurin & Klement (dnes Škoda Auto).

Moravský automobilový vynálezce, který v letech 1897 až 1898 postavil první rakousko-uherský osobní automobil NW Prácheň. V Kopřivnici během svého dlouhého působení vedl řadu vynikajících odborníků.

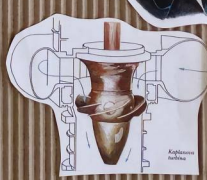
První republika (1918 – 1938) byla obdobím velkého technického pokroku, hospodářské stability a tvůrčí energie. Českoslovenští vědci a podnikatelé zanechali významnou stopu ve světě – například Heyrovského polarografie, Baťova výrobu obuvi nebo Tatry s aerodynamickými tvary ...

Český vlekumel, podnikatel, konstruktér a vynálezce, který významně přispěl především k rozvoji letecké a raketové techniky. Vynášel myšlenky sokolského hnutí a aktivně se zúčastnil odboje za 1. i za 2. světové války.

Rakouský inženýr a vynálezce Kalpalanovy turbíny. Své klíčové objevy učinil na svém působení na německé technice (dnes VUT) v Brně. Bylo mu uděleno 280 patentů ve 27 státech.

Leopold Svehlák (1856-1931)

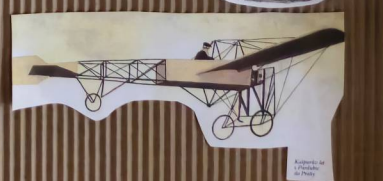
Československý podnikatel, „král obuvi“ – tvůrce světového obuvnického impéria, starosta Zlína a veřejný činilatel. Tomáš Baťa zaměstnával 31 235 pracovníků (z toho 23 906 ve výrobě a 7 329 v prodejnách). Jeho továrny byly v Československu i v cizině (Německo, Jugoslávie, Francie, Britská Indie, ...)

Český konstruktér a pedagog. Soustředil se hlavně na železobetonové konstrukce a kamenné a betonové mosty. Jeho nejznámější stavby jsou palác Lucerna a Veletřní palác v Praze. Věnoval se i průmyslovým stavbám, které odrážejí funkcionalismus a precizní zvládnutí použitých materiálů.

Český inženýr, průkopník české aviatiky, nejznámější z prvních českých leteckých konstruktérů a pilotů. Proslavil se zejména svými průkopnickými dálkovými lety. První dálkový let v Čechách uskutečnil 30. dubna 1911 na trati Pardubice – Chrudim a zpět. Let trval 24 minut a 23 sekund a uskutečnil se ve výši 400 m.

Španělská chřipka

Španělsko nebylo zemí původu tohoto onemocnění ani nejvíce zasaženým státem. Na rozdíl od jiných zemí však zprávy o chřipce necenzurovalo a o chorobě rozsáhle informovalo. Jako neutrální stát nebylo ve válečném stavu, a tak nemělo cenzurní důvod.

Většina nakažených měla během první vlny pouze typické chřipkové příznaky. Během druhé vlny bylo onemocnění podstatně závažnější, protože ho často komplikoval bakteriální zápal plic. Moderní analýzy ukazují, že virus vyvolával cytokinovou bouři – přehnanou reakci imunitního systému organismu, což silně zvyšovalo jeho smrtelnost.

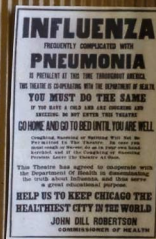
Celosvětová chřipková pandemie probíhala v letech 1918 – 1920. Způsobil ji virus chřipky A subtypu H1N1. Počet obětí se udává mezi 17 a 50, možná až 100 miliony. Jednalo se o jednu z nejmrtvnostnějších epidemií v dějinách.

Proti španělské chřipce
ještě velmi dobrým
prostředkem
Luhačovická voda
„Alaska“ v prodeji u V. Školaudyho.

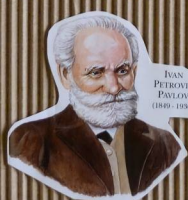
Obr. 1. Americký plakát k prevenci infekce. Lehkou vážnou plynutí, kašlání a kýchání šíří chřipku a tuberkulózu. Po roce 1918/19. Zdroj: <http://www.american-history.org/1918-1920-ww1-prohibition-era-1918-spanish-flu.htm>.

Obr. 2. Bězte domů a do postele, dokud se zase neuzdravíte. Plakát kampaně organizace Chicago Public Health varuje před chřipkou často provázanou zápal plic. Zdroj: <http://theconversation.com/the-greatest-pandemic-in-history-was-100-years-ago-but-many-of-us-still-get-the-basic-facts-wrong-88841>.

Medicina se rozvíjela souběžně s modernizací společnosti, přičemž se prosazoval modernější přístup ke zdravotnictví, který se zaměřoval na prevenci a péči o celkové zdraví populace.

Průkopníci medicíny

IVAN PETROVICH PAVLOV (1849 - 1936)

Ruský fyziolog, psycholog a lékař, který se zabýval studiem trávicích procesů a s nimi spojených reflexů. Dospěl k rozlišení dvou typů reflexů: vrozených a podmíněných. V roce 1904 obdržel za své výzkumy Nobelovu cenu za fyziologii a medicínu.

JOSEF THOMAYER (1865 - 1927)

Český lékař – profesor vnitřního lékařství, který byl jeden ze zakladatelů české lékařské vědy. Zasloužil se o zlepšení podmínek na českých klinikách. Je tvůrce českého lékařského názvosloví. Byl vynikající diagnostik.

SIGMUND FREUD (1856 - 1939)

Rakouský lékař – neurolog, psycholog a zakladatel psychoanalýzy. Jeho psychoanalytická metoda je založena na volných asociacích pacienta. Rozvinul rozsáhlý teoretický systém popisující člověka z hlediska psychologického, filozofického a antropologického. Narodil se v moravském Příboře.

JAN JANSKÝ (1875 - 1921)

Český sérolog, neurolog a psychiatr, který objevil čtyři základní krevní skupiny. Zabýval se vztahem mezi shlučováním krve a duševními poruchami. Zjistil, že tento vztah neexistuje. Intenzivně zkoumal i problematiku mozkového moku.

SIR ALEXANDER FLEMING (1881 - 1955)

Škotský lékař známý objevem bakteriocidních účinků lysozymu, ale hlavně získáním penicilinu z plísně *penicillium notatum* (v roce 1928). To byl ovšem teprve začátek dlouhého procesu. Lék byl poprvé podán člověku v únoru 1941. V roce 1945 se Fleming s kolegy stali nositeli Nobelovy ceny.

Proměna postavení žen ve společnosti

Františka Plamínková (1875-1942)
Učitelka, novinářka a politička, zakladatelka Ženské národní rady. Patřila k hlavním bojovnicím za volební právo žen v Československu a aktivně prosazovala rovnost v pracovním a rodinném právu. Za okupace byla nacisty popravena za odbojovou činnost.

Milena Jermínová (1896-1944)
Heslaršička, příležitostně a spisovatelka, novinářka a příslušnice v Francii. Kufouš. Přidala v českém i zahraničním tisku, psala sociálně kritické texty o postavení žen a chudých. V období okupace pomáhala pronikáním do věznic a koncentračních táborů. Havrdův.

Eliška Junková (1900-1956)
První z nezávislých kantonálních voleb: 20. let. Žena s protichůdnými mezinárodními soutěžemi (např. Tanka Hono, Grand Prix) a protichůdným úspěchem. Byla rovněž první česká učitelka, technická žena a moderního sportovního ducha první republiky.

Božena Víková-Kunětická (1862-1934)
Spisovatelka, publicistka a politička, jedna z prvních žen v českém parlamentu. Prosazovala voličské a politické právo žen, její životní boj byl za volební účast žen a společenskou odpovědnost.

Alice Masaryková (1879-1946)
Žena T. M. Masaryka, novinářka, publicistka a zakladatelka Československého feministického svazu. Zabývala se rovností sociálních práv, rozvojem a pomoci dělníků. Právnická i novinářská a politická činnost umělecké komunikace vedla k jejímu životu.

Marie Milgromová (1882-1927)
Galeristka, novinářka a feministická intelektuálka. Ve svých uměleckých a literárních dílech (např. Omluva) upozorňovala na sociální a politické problémy žen a kritizovala společenské poměry. Byla jedinou a první ženou v české literatuře, která se věnovala feministickým tématům.

Zatímco většina mužů bojovala v 1. světové válce, ženy zastávaly jejich pracovní místa. Postavení žen se v poválečném období nadále zlepšovalo, například získáním volebního práva.

Ženy se stávaly nezávislejšími na svých rodinách, protože získávaly lepší vzdělání, pracovní místa a své vlastní finanční prostředky. Jejich nová svoboda se projevila i v jejich oblečení a kratších účesech.

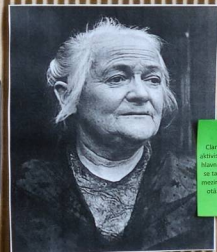
Více žen pracovalo v továrnách, administrativě a ve veřejných službách. Mzdy, pracovní podmínky a zákonná ochrana ale bohužel zůstávaly nerovné.

Alice Paul (1858-1972)
Americká bojovnice za ženský volební právo, organizátorka masových protestů a zakladatelka National Woman's Party. Po získání volebního práva v USA se zaměřovala na úpravu práva pro ostatní země (Equal Rights Amendment). Její taktika (piketáže, postavy „Silent Sentinels“) vedla k tomu, že americké ženy získaly volební právo v roce 1920.

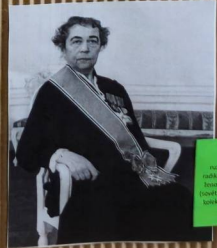
Amelia Earhart (1897-1937)
Pilotka v letech: v roce 1932 byla první ženou, která sama přelétla Atlantik. Byla se vyznamenala ženským odznakem a mnohým vstupem žen do technických oborů. Její zálibou směřoval přelétání v oblacích a v roce 1937 pozice jejího letu byla v inspekcí pro další generace žen v letectví a STEM.

Clara Zetkin (1857-1933)
Clara Zetkin byla významnou německou socialistkou a feministkou. Organizovala první mezinárodní konference žen a byla vedoucí a hlavním organizátorem ženského pododdělení v rámci prvního mezinárodního dne žen. Její činnost propojila sociální a feministické boje s politickou propagandou v revolučních letech 1. světové války.

Emmeline Pankhurst (1858-1928)
Velká britská bojovnice za ženský volební právo (Women's Social and Political Union), její taktika občanské neposlušnosti vyvolala úspěch a získání volebního práva pro britské ženy. Její činnost byla jedním z klíčových momentů, které vedly k přijetí zákona o volebním právu a parlamentnímu právu v Británii. V roce 1918.

Aleksandra Kollontaj (1872-1952)
ruská mezinárodní a jedna z nejvýznamnějších sovětských revolucionářek a revolucionářek. V sovětském právu, měla se první ženou v sovětské vládě, jako prvního vyhlášením v mezinárodním právu a diplomacii. Prosazovala sociální zjednocení, rovnost, rovnost žen a dětí a byla významnou ženou v sovětské a mezinárodní ženské a mezinárodní lobbii.

Počet zemí, ve kterých ženy získávaly volební právo, postupně narůstal. V Československu mohly ženy poprvé volit do poslanecké sněmovny a senátu v dubnu 1920.

Prvním evropským územím s volebním právem žen se stalo roku 1906 Finsko (tehdy jako autonomní část Ruského impéria).

Ve Švýcarsku získaly ženy hlasovací právo až v roce 1971. Na kantonální úrovni trvalo jejich zrovnoprávnění ještě déle – až do roku 1990.

V Čechách bojovaly ženy za své politické a občanské práva od druhé poloviny 19. století. Nejvýznamnějšími představitelkami tohoto boje byly Františka Plamínková a Alice Masaryková. První ženou zvolenou do českého sněmu byla v roce 1912 Božena Víková-Kunětická.

Svět ve 20. letech 20. století

Po válce byly mezi válčícími stranami uzavřeny mírové smlouvy. S Německem byla podepsána Versailleská smlouva, která v poražené zemi vyvolala ponížení, vztek a touhu po odvetě (ztráta území, kolonií, povinnost plátní obrovské reparační, ...)

Velká Británie zůstala po válce nejsilnější evropskou mocností, do značné míry ale již závislou na USA. Její koloniální říši začaly ohrožovat národně osvoboděnské hnutí. Kanada, Austrálie a Nový Zéland se staly prakticky nezávislými zeměmi s vlastní vnitřní a zahraniční politikou.

Francie (stejně tak jako Británie a Itálie) zaplatila za vítězství ve válce vysokou cenu. Zastávala ostrý protiněmecký kurz. V domácí politice se francouzská pravice ideologicky opírla o bojový nacionalismus. Křize oslabilu víru v demokracii. Lidé hledali silné vůdce a jednoduchá řešení.

Válkou oslabená Itálie se vlivem hospodářského úpadku a špatné sociální situace stala živnou půdou pro růst radikálního nacionalismu. Toto využil vůdce fašistické strany B. Mussolini. Italští fašisté a podobné strany v jiných zemích tvrdili, že jsou proti všem ostatním politickým hnutím, která tehdy existovala. Byli protiberální a protisocialističtí, zuřivě protikomunističtí a do jisté míry i protikonzervativní. Jejich cílem bylo ustavit autoritářské státy, které by zasahovaly do ekonomických, sociálních a kulturních záležitostí.

Porazené Německo se zmlato po válce v hospodářských a sociálních otřesech. Zemi postihla inflace astronomických rozměrů. Na vzestupu byl politický extremismus.

V USA po překonání poválečné krize začíná období hospodářského vzestupu. Válečné zisky umožnily modernizaci průmyslu a zemědělství. Byly zaváděny nové výrobní metody a moderní technika. Racionalizace výroby byla provázena současně jejich obrovskou koncentrací (např. Fordovy závody). Hospodářské ochranné právo podporovalo vývoz a omezovalo dovoz.

Bolševická revoluce v Rusku svrhla v roce 1917 carský režim. V roce 1922 vznikl Sovětský svaz, jehož zakladatelem byl Vladimir Iljič Lenin. Jeho nástupcem se stal Josif Vissarionovič Stalin. Lenin snil o vytvoření komunistické společnosti, v níž člověka naprosto osvobodí odstranění soukromého vlastnictví a státní struktury.

Po válce docházelo ke vzniku nových států (Československo, Polsko, Maďarsko, Jugoslávie, Finsko, ...) a rozpadu velkých říší (Osmanská říše, Rakousko-Uhersko, části Německa). Mezi státy byla velká nedůvěra.

První desetiletí po první světové válce bylo poznamenáno těžkými sociálními důsledky (milióny mrtvých a raněných), které vyvolávaly revoluční situace a napětí.

V roce 1920 došlo k pokusu vytvořit světovou bezpečnostní organizaci (předchůdce OSN) - Společnost národů. Její vznik byl podepsán účastníky Pařížské mírové konference již 28.4.1919. Hlavní hnací silou za Společnost národů byl americký prezident Woodrow Wilson.

Cílem bylo zabránit válce, řešit spory diplomacií a podporovat ožbrojení. V praxi však byla téměř bezmocná, protože neměla vlastní ozbrojenou sílu a nevstoupila do ní největší světová velmoc - USA. Členy nebyly ani státy poražené v 1. světové válce, stejně tak jako Rusko.

Turecká republika vznikla 29.10.1923. Prvním prezidentem se stal Mustafa Kemal, který přiměl své turecké hrovní muslimské souvěrce, aby na sebe pohlíželi jako na občany republiky a příslušníky nového tureckého národa. Pevně věřil v pokrok a vědu.

V roce 1921 v Šanghaji delegáti z různých částí Číny založili Čínskou komunistickou stranu. Jedním ze zakladatelů byl i Mao Ce-tung.

Ruská bolševická revoluce provedená ve velké rolnické společnosti se čínským komunistům zdála jako reálná i pro jejich zemi.

V roce 1925 převzal předsednictví v Kuomintangu Čankajšek. Znovuobjevení Číny podnítil zahájením výpravy proti vojenským velitelům, kteří ovládali sever země. Jako představitel kapitalistických zájmů rozbil spojení s Čínskou komunistickou stranou a levým křídlem Kuomintangu a začal brutálně pronásledovat komunisty. V občanské válce byl nakonec poražen a se svými stoupenci se uchýlil na Formosu (dnešní Tchaj-wan). Stál v čele snah vyvíjet z této země moderní průmyslový stát.

Po 1. světové válce, která napáchala nedozírné škody, můžeme pozorovat obrovské změny v mnoha oblastech. Rozpadají se velké říše a vznikají nové samostatné státy. Přepisuje se tak politická mapa především Evropy.

Těžké dopady války jsou bohužel také živnou půdou pro extrémistická hnutí, kterými byly fašismus či vyjadřují nacionalismus. Narůstá skupina lidí volající po silném vůdci a snadných a rychlých řešeních.

Na začátku 20. století rostl průmysl, objevovala se nová technika a měnila se města. Elektrifikace, železnice a rozšíření vzdělání přinesly výraznou modernitaci společnosti. Po válce se rozšiřují automobily, rádia, telefon.

Demokratický svět postupně konsolidoval a stabilizoval hospodářství a přivedl ho do stavu konjunktury. Strach z revoluce a obavy ze ztráty mocenských polí vedly k přejímání nacionalismu, rasismu a k nepokrytému hlášení agrese.

Objevuje se masová kultura (film, jazz, sport, móda). V pátek se chodí „do kina“. Hvězdou se stává malý, rozouchaný Londýňan Charlie Chaplin. K němu neodmyslitelně patří vytažené kalhoty, nadměrné boty, buřinka, nosí bambusovou hůlku a má kartáček pod nosem.

Světová hospodářská krize

V bouřlivých 20. letech zachvátila Ameriku náknupní horečka. Na všemožné nákupy lidé dostávali snadno úvěry, a tak hazardérsky nakupovali zboží i akcie jako o závod. Spekulace na trhu akcií byly financovány především půjčkami od makléřů. Nikdo nepochyboval, že hodnoty akcií porostou donekonečna a že tedy jeho investice nic neohrožuje. Vystřízlivění přišlo až 24. října 1929, kdy se trh akcií náhle zhroutil.

Wall Street zachvátila panika, která pokračovala po dobu šesti dnů. Na trh se dostalo 13 milionů cenných papírů, které ztratily až čtyřicet procent své hodnoty. Tisíce lidí přišlo na mizinu. Následovala série sebevražd. Celková ztráta za šest „černých dnů na Wall Streetu“ byla vyčíslena na 50 miliard dolarů. Narušení úvěrových a platebních mechanismů a možnosti zasáhlo brzy celý svět. Výsledkem byla recese, masová nezaměstnanost a úpadek produkce. Světová hospodářská krize byla na světě.

Průměrná roční produkce (mil. dolarů)	1929	1930	1931	1932	1933	1934
USA	100	91	88	70	67	70
Velká Británie	100	86	68	53	61	66
Francie	100	92	84	64	66	66
Německo	100	88	81	64	68	71
Itálie	100	85	70	61	63	70

Příčiny vzniku hospodářské krize

Spekulace a leverage (pákové obchodování)

Mnoho akcií bylo nakoupeno na dluh (investor složil pouze malou část hodnoty a zbytek si půjčil).

Nerovnováha nabídky a poptávky (nadprodukce)

Továrny vyráběly stále více, ale kupní síla lidí nestačila (zboží zůstávalo neprodané).

Slabé bankovní regulace

Úvěry byly volně poskytovány. Kontrola nad stabilitou bank byla nedostatečná.

Panika a ztráta důvěry

Když ceny začaly padat, lidé se snažili zachránit, co mohli (prodávali akcie, vybirali vklady, což ještě uynichlo kolaps).

Nezaměstnanost dosahovala masivních rozměrů. Lidé důsledkem toho ztráceli střechu nad hlavou.

V městech vznikaly fronty na jídlo, tzv. „breadlines“. V USA se objevily „soup kitchens“ – veřejné kuchyně, které rozdávaly jídlo.

Krise oslabilu víru v demokracii. Lidé hledali silné vůdce a jednoduchá řešení.

V některých zemích krize posílila radikální a extrémní politické proudy. V Německu krize přispěla k nástupu nacismu.

Do Evropy se krize dostala až v roce 1931, kdy se v květnu zhroutil rakouská banka Credit-Anstalt. Krach této banky vyvolal řetězovou reakci v Rakousku, Německu i střední Evropě.

Po pádu bank následovaly krachy průmyslových podniků, čímž přišli o práci jejich zaměstnanci.

Hospodářská krize v Československu

V roce 1929 nebylo Československo krizí zasaženo. Hrubý domácí produkt se zvýšil o 52%, průmyslová výroba o 41% a zemědělská výroba o 28% oproti předválečné úrovni v roce 1913.

Projevy krize v Československém hospodářství byly až do poloviny roku 1931 slabé a postihovaly pouze zemědělství a s ním svázané obory spotřebního a potravinářského průmyslu.

Finanční a úvěrová krize zasáhla Československo v létě 1931. V prosinci 1931 prudce poklesla průmyslová výroba a její pád se zastavil až na počátku roku 1933, kdy její úroveň dosahovala už jen 60% předkrizového stavu z roku 1929. Nejvíce zasaženými oblastmi byly ty, které byly závislé na vývozu (textil, sklařství, porcelán a výroba hraček). Většina krizí poškozených odvětví se navíc nacházela v oblastech obývaných českými Němci, což zvyšovalo národnostní napětí.

Z krize mělo země vyvést snížování výdajů a podpora vývozu. Na pomoc potřebným byly zakládány pomocné spolky, zřizovány vývažovny a organizovány veřejné sbírky pro chudé.

Svět ve 30. letech 20. století

Začátek třicátých let se nesl ve znamení Velké hospodářské krize. Uzavíraly se továrny, došlo k obrovskému poklesu výroby a státy se potýkaly s miliony nezaměstnaných. Nejvíce postiženy byly USA, Německo a Velká Británie. Ceny zemědělských produktů prudce klesly. Lidé ztráceli úspory i domovy.

Krise oslabilu víru v demokracii. Lidé hledali silné vůdce a jednoduchá řešení. Fašismus a nacismus byly na vzestupu. Demokracie přežila jen v několika zemích (např. v Československu, Francii, Velké Británii a ve Švédsku).

V Německu se v roce 1933 stal říšským kancléřem Adolf Hitler. Německo přetvořil v totalitní stát, který charakterizovaly koncentrační tábory, NSDAP a Gestapo.

V Itálii vládli již od dvacátých let Benito Mussolini. Ve třicátých letech svou diktaturu posílil a zahájil expanzi (např. Etiopie 1935).

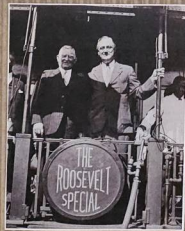

Fašistické státy uzavřely spojení. Vznikla tak Osa Berlin – Řím – Tokio (1937).

Spojené státy americké pokračovaly na počátku třicátých let ve své politice izolacionismu, kterou hospodářská krize ještě potvrdila.

Američané, kteří byli v Evropě jako vojáci za 1. světové války, si tuto zkušenost nechtěli opakovat. Odmítli vstoupit do Společnosti národů navzdory tomu, že jejich prezident Wilson byl hlavním propagátorem vzniku této organizace. Americká politika byla zkrátka plně zaujata sama sebou.

Vítězstvím demokrata Roosevelta v prezidentských volbách v roce 1932 začalo pomalu docházet k proměně těchto postojů, která tyto náklady smetla.

V letech 1936 – 1939 probíhala ve Španělsku občanská válka, ve které proti sobě stáli republikáni vs. Frankisté (podporovaní Hitlerem a Mussolini). Na počátku občanské války stála vzpoura armádních jednotek umístěných ve španělském Maroku proti republikánské vládě, která se dostala k moci po vítězství ve volbách. Dopravní letadla německé Luftwaffe přepravila vojáky na peninsulu a vzbouřenci nacionalisté nacházeli podporu po celém Španělsku. Mezi fanatiky stoupenky republiky zautočili na katolickou církev, která podporovala Francii.

Hitlerova letecká podpora Frankovým nacionalistickým silám ve Španělsku byla pro německé letectvo generální zkouškou na daleko významnější roli Luftwaffe ve 2. světové válce.

Nálet německých bombardérů na bezbranné basické městečko Guernika (26.4.1937) zachytil ve svém slavném obraze španělský malíř Pablo Picasso

Společnost národů nedokázala vzrůstající agresi na mezinárodně politickém poli zastavit. Svět směřoval k válce.

Třicátá léta dvacátého století začínají celosvětovou hospodářskou krizí a končí vypuknutím 2. světové války. Z toho je zřejmé, že se jedná o období plné zásadních událostí a dějinných zvratů.

Na vzestupu jsou totalitní režimy popírající demokratické principy. Tvoří se nová spojení, agresivně jsou prosazovány národnostní zájmy a je čím dál tím jasnější, že svět se z 1. světové války nepoučil.

V československém pohraničí žilo přes tři miliony Němců. Po nástupu Hitlera v Německu sílil vliv Henleinovy Sudetoněmecké strany (SdP), která požadovala připojení těchto oblastí k Německu. Napětí vyvrcholilo v roce 1938 Mnichovskou dohodou.

Mnichovskou dohodou bylo Československo Německem, Itálií, Francií a Velkou Británií nuceno odstoupit pohraničí Německu. Československo samotné k jednání přizváno nebylo. Na základě této dohody však přišlo o 1/3 území. V československé společnosti tato událost vyvolala obrovský šok a pocit zrad.

Účastníci mnichovského jednání: Neville Chamberlain za Velkou Británii, Édouard Daladier jako zástupce Francie, Adolf Hitler za nacistické Německo a Benito Mussolini za fašistickou Itálii.

Vznikaly významné umělecké směry: surrealismus, expresionismus či art deco. Dochází k rozvoji zvukového filmu.

Salvador Felip Jacint Dalí i Domènech (1904 - 1989) byl španělským malířem, který se proslavil svými surrealistickými díly. Mezi pařížské surrealisty byl přijat v roce 1929. Mnohé jeho obrazy jsou založeny na snové imaginaci. Předměty každodennosti na nich dostávají nevědní formy.

Vznik Československa

Vojenská porážka donutila monarchy Německa i Rakousko-Uherska přistoupit na podmínky míru stanovené W. Wilsonem a vyhlásit dalekosáhlé reformy. V Rakousko-Uhersku byla přiznána politická autonomie všem národům monarchie a zavedena federalizovaná státní struktura.

Národní politické reprezentace ale měly ambicióznější plány – ustavit samostatné nástupnické státy. Rakousko-uherské císařství se rozpadlo na Rakousko, Maďarsko a nově založené národní státy – Československo a Jugoslávii (Království Srbů, Chorvatů a Slovinců), zbývající části se připojily k obnovenému Polsku a Rumunsku.

Rozpad Rakousko-Uherska a nástupnické státy monarchie.

Na první schůzi Národního shromáždění vznikla vláda. Jednalo se o sestavu navrženou komisí Národního výboru, vedenou tvůrcem ústavy dr. Meisnerem. Ten také navrhl počet ministrů – původně jich mělo být dvacet. Později byl tento počet ještě zvýšen. Hlavním úkolem vlády bylo udržet územní integritu státu, což v pohotové době tvůrčích se nových států ve střední Evropě a za maďarského odporu proti zařazení Slovenska do nového státu nebyl snadný úkol.

- Vláda vnitřní a vnější**
- Předseda vlády: dr. K. Kramář
 - Ministr zahraničních věcí: dr. E. Beneš
 - Ministr školství a osvěty: G. Habman
 - Ministr obrany: V. Klofáč
 - Ministr financí: dr. A. Rašín
 - Ministr spravedlnosti: dr. F. Soukup
 - Ministr veřejné práce: Fr. Staněk
 - Ministr obchodu: dr. A. Stránský
 - Ministr pošty a telegrafu: J. Stříbrný
 - Ministr zdravotnictví: dr. V. Šrobár
 - Ministr vnitra: A. Švehla
 - Ministr zásobování: B. Vrbenský
 - Ministr sociální péče: dr. L. Winter
 - Ministr telegrafie: dr. I. Zahradník
 - Ministr bez portfeje: dr. M. Hruban

Dne 18. října 1918 bylo v Paříži publikováno Prohlášení nezávislosti, vrcholný dokument československého zahraničního odboje. Vytvořili ho T.G. Masaryk za pobytu ve Washingtonu s cílem čelit případným úvahám o zachování a federalizaci Rakousko-Uherska. Podle Washingtonské deklarace bude Československo republikou s parlamentním systémem vlády.

Generál Štefánek a přátelé v Paříži, 1918

7. října 1918, dr. E. Beneš a dr. F. Soukup v Praze před budovou Národního výboru

Bylo třeba skložit vzájemná stanoviska mezi českými politiky doma a v zahraničí. Bylo zřejmé, že mezi nimi neexistuje zásadní programový rozdíly. Zástupci obou skupin se sešli v Ženevě (27. – 30. října). Delegace domácích politiků vedena k. Kramářem a delegace pařížské NRČS v čele s E. Benešem došli ke společným závěrům. Hlavní výkonné moci byl určen T.G. Masaryk. Funkce ministerského předsedy se měl ujmout Karel Kramář. Ministři ve vládě se měli stát E. Beneš, M.R. Štefánek a další přední domácí politici.

První vláda československá: předseda vlády dr. K. Kramář, ministr zahraničních věcí dr. E. Beneš, ministr školství a osvěty G. Habman, ministr obrany V. Klofáč, ministr financí dr. A. Rašín, ministr spravedlnosti dr. F. Soukup, ministr veřejné práce Fr. Staněk, ministr obchodu dr. A. Stránský, ministr pošty a telegrafu J. Stříbrný, ministr zdravotnictví dr. V. Šrobár, ministr vnitra A. Švehla, ministr zásobování B. Vrbenský, ministr sociální péče dr. L. Winter, ministr telegrafie dr. I. Zahradník, ministr bez portfeje dr. M. Hruban

Dne 28. října 1918 vyhlásila rakouská vláda Andrássyho notu souhlas s Wilsonovými podmínkami míru. Když bylo oznámení o Andrássyho notě vyvěšeno na Vídeňském náměstí, zareagovali pražané jednoznačně: Rakousko-Uhersko kapitulovalo, Češi jsou volní.

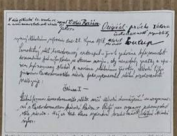

Lidé začali spontánně strhávat štíty s dvouhlavými orly, zavázali červenobílé prapory a trikolory.

Odstranění dvojhlavého orla z budovy Národního výboru

Dva politici – Švehla a Soukup se následně vydali převzít Obilní úřad, aby zabránili odvozu obilí z Prahy na frontu. V poledne bylo svoláno předšední Národního výboru. Jeť rozhodlo, aby čtyři vyslaní zástupci odešli jednat na mistodržitelství. Švehla, Rašín, Soukup a Stříbrný zde přesvědčili viceprezidenta Kosiho o tom, že Andrássyho nota znamená konec říše. V šest hodin večer Národní výbor vydal první zákon, jenž dostal jméno Zákon ze dne 28. října o zřízení samostatného státu československého.

První zákon československého státu ze dne 28. října 1918

Když se 29. října vrátili z Vídně mistodržitel hrabě Coudenhove, byl Sokolův zadržen hned na nádraží. Odpovědně se spojil s Vidní, a když nedostal žádnou vojenskou podporu, podal demisi a odešel na dovolenou.

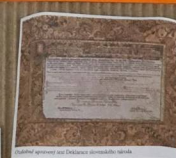
Poslední překážkou byl generál Kestřanek, který chtěl v Praze vyhlásit stanné právo. Mezi vojsky ale nenastal společenství, kteří by byli ochotni pro monarchii nasadit život, takže nakonec také rezignoval. Rakousko se vzdalo naděje, že by ještě mohl udržet Čechy ve svazku habsburské říše.

Dne 30. října se známými vůdci slovenského národa sjeli do Turčianského Svätého Martina. I přes nedostatky informací z posledního vývoje věděli, že Češi odmítají federaci s Vidní, proklámají nezávislý stát a počítají se Slovenskem. Shromáždění tedy přijalo Martinou deklaraci, v níž se přihlásilo k československé jednotě.

První československá vláda v Bratislavě, 30. října 1918

V Žilině začalo dne 7. prosince 1918 působit ministerstvo vnitřní moci pro správu Slovenska. Zřídila ho československá vláda, která chtěla, aby se ústřední moc nového státu co nejdříve prosadila i na Slovensku. Toto ministerstvo bylo jakýmsi pokračováním prozatímní slovenské vlády, v jejímž čele stál Vavro Šrobár. Jeho působení vojensky zabezpečovaly jednotky č. legie, přivlečené z Itálie, a četnické útvary, většinou pod vedením českých důstojníků a lecky i s českým mužstvem. Ministerstvo pro správu Slovenska vláda prostřednictvím dekretů a nařízení. Dne 4. února 1919 se přesítlhovalo do Bratislavy, kterou mezinárodně definitivně obsadilo československé vojsko.

První československá vláda v Bratislavě, 30. října 1918

Prezidenti první republiky

Tomáš Garrigue Masaryk byl prvním československým prezidentem. Byl to filozof, univerzitní profesor a politik (zakladatel tzv. realistické strany). Celý život zastával hluboké morální postoje a kladl důraz na etiku, vzdělání a systematickou práci. Obří měrou se zasloužil o vznik samostatného Československa a vybudování parlamentní demokracie. Hlavou státu byl zvolen celkem čtyřikrát.

Edvard Beneš se stal Masarykovým nástupcem. Byl to sociolog a právník. V roce 1915 odešel s Masarykem a Štefánikem do Francie a stal se jednou z vůdčích osobností československého zahraničního odboje. Po vzniku Československa byl jmenován ministrem zahraničí. Tuto funkci vykonával až do roku 1935, kdy ho Národní shromáždění zvolilo hlavou státu.

Tomáš Garrigue Masaryk

TOMÁŠ GARRIGUE MASARYK
1848–1937

Narodil se 7. března 1850 a zemřel 14. září 1937. Pocházel z prosté rodiny z Hodonína a své mládí strávil převážně na Moravě a ve Vídni, kde získal doktorát filozofie. Během studia v Lipsku se seznámil se svou budoucí manželkou, Američankou Charlottou Garrigueovou. V roce 1882 přišel do Prahy a stal se novou posilou Karlovy univerzity.

V duchu vědeckého realismu vychovával nejen své žáky, ale i český národ. V několika krizových chvílích se dokázal postavit proti veřejnému mínění a hájit věc krajně nepopulární (zápas proti padlým rukopisům královédvorskému a zelenohorskému, veřejný odpor proti vině antisemitismu atd.).

Po vypuknutí světové války odjel do exilu. Rozpoznal, že přišla dějinná chvíle k opětovnému dosažení české politické svobody a vsadil vše na vítězství Dohody. Budoucí stát měl vzniknout spojením historického celku českých zemí se Slovenskem a Podkarpatskou Rusí. Svou diplomatickou a organizační činnost neúnavně propagoval i u samostatného československého státu.

Dne 14. října 1918 se stal předsedou prozatímní vlády. 18. října vyhlásil Washingtonskou deklarací oficiálně samostatnost č. národa a 14. listopadu 1918 mu Národní shromáždění v nepřítomnosti svědlo prezidentský úřad.

Na cestu do vlasti se Masaryk vydal 20. listopadu 1918 a byl to opravdový triumfální návrat. Vypul z New Yorku a po zastávkách Londýně, Paříže a Říma dorazil do Prahy 21. prosince. Prezidentem byl následně zvolen ještě v roce 1920, 1927 a 1934. V roce 1935 se vzdal prezidentské funkce ze zdravotních důvodů.

Jeho působení v úřadě nebylo bezkonfliktní. Dlouho musel bojovat proti snaze některých politiků učinit z něj jen uctivanou figuru bez skutečných pravomocí. Silou své osobnosti – a také za podpory řady politiků a intelektuálů, kterým se říkalo „skupina třídní“ – přinutil své pojetí samostatného státu jako závazku a úkolu, a ne jako samozřejmé hodnoty. Byl důsledným zastáncem demokracie a humanity a vtiskl tyto hodnoty do základů nového státu.

Již v prezidentských volbách v roce 1927 bylo zřejmé, že se Masarykovo politické postavení stalo složitější, protože se proti jeho kandidatuře stavili kromě komunistů i české, slovenské a německé národní strany.

Poslední prezidentské volby, ve kterých Masaryk kandidoval, nebyly utěšeny jistě společenské a politické atmosféry. Proti Masarykovu politickému postavení stáli složitěji, protože se proti jeho kandidatuře stavili kromě komunistů i české, slovenské a německé národní strany. Poslední prezidentské volby, ve kterých Masaryk kandidoval, nebyly utěšeny jistě společenské a politické atmosféry. Proti Masarykovu politickému postavení stáli složitěji, protože se proti jeho kandidatuře stavili kromě komunistů i české, slovenské a německé národní strany.

Edvard Beneš

EDVARD BENEŠ
1898–1998
1940–1948 (prezident v exilu) 1945–1948

Narodil se 28. května 1884 a zemřel 3. září 1948. Vzděláním byl sociolog a právník. Do okruhu Masarykových realistů patřil již před 1. světovou válkou.

Boj před volbou nového prezidenta ČSR v roce 1935 byl krátký a velmi ostrý. Benešovu kandidaturu podporovala československá lidová strana, národní socialisté a čs. i němečtí sociální demokraté. Jeho vítězství bylo i vítězstvím demokratických sil. V pokloně zemích však již triumfovaly totalitní režimy.

Znovuvyzbrojení Německa bylo hlavní příčinou podpisu smluv mezi Sovětským svazem a Francií (2.5.1935) a Sovětským svazem a Československem (16.5.). Smlouvy se zavazovaly poskytnout si vzájemně pomoc v případě napadení dalšími státy. Smlouvy měly upravit bezpečnost v oblasti, v níž se očekával budoucí nápor nacistické agrese.

Podpis Edvarda Beneše a dalších představitelů československé vlády na Mnichovské dohodě.

Od začátku svého funkčního období musel Čelst náporu stoupajících se požadavků šovinistické strany, jel se roku 1938 stala účinným nástrojem Hitlerovy protičeskoslovenské politiky.

Přijal mnichovský diktát vycházející z Mnichovské dohody (29. 9. 1938), kterým jsme nacistickému Německu vydali českomoravské pohraničí. Na znamení neústupnosti a nepřítomným vypořádání již 5. října 1938 demisi. Vzápětí poté odešel do zahraničí, kde v roce 1940 vytvořil exilovou československou vládu a opět převzal funkci prezidenta republiky.

Tomáš Garrigue Masaryk v roce 1918.

Tomáš Garrigue Masaryk v roce 1918.

Tomáš Garrigue Masaryk v roce 1918.

Tomáš Garrigue Masaryk v roce 1918.